

รายงานวิจัย

การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและทำกับ
งานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค:
การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานวิจัย

การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงาน
ประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค:
การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

371.26 ส 691 ร	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงาน ระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC กรุงเทพฯ : 2566 100 หน้า ISBN 978-616-270-414-7 1. แบบตรวจสอบรายการประเมิน 2. แผนทางการศึกษา 3. เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC 4. ชื่อเรื่อง
-------------------	---

รายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับ
งานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้
เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

สิ่งพิมพ์ สกศ.	อันดับที่ 5/2566
เผยแพร่	มีนาคม 2566
จัดทำโดย	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
จัดทำและเผยแพร่โดย	สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 99/20 ถนนสุขุโทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2334 โทรสาร 0 2243 7915 Website: http://www.onec.go.th

คำนำ

ตามกฎหมาย แผน และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับประเทศ อาทิ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 กำหนดให้การประเมินแผนทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ให้สารสนเทศ ในการตัดสินใจสำหรับการบริหารที่มีประสิทธิภาพอันนำไปสู่ประสิทธิผลสูงสุด ที่ต้องมีการดำเนินงาน กับหน่วยงานทางการศึกษาในทุกระดับ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานประเมินที่ผ่านมายังพบปัญหา ด้านคุณภาพ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากสมรรถนะของผู้ประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหา ในระดับนานาชาติของการประเมินนโยบายในกลุ่มประเทศสมาชิก OECD

ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ประการหนึ่ง ในการวิจัยและพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จึงได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับ งานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ใช้สำหรับประเมิน ตนเองเพื่อให้เกิดการพัฒนา โดยเกณฑ์ประเมินของ OECD/DAC (the Organization for Economic Co-operation and development / Development Assistance Committee) ที่นำมาประยุกต์ใช้นั้น เป็นโมเดล การประเมินที่มีมิติที่กว้างขวางและถูกนำไปใช้ในระดับสากลโดยกลุ่มประเทศสมาชิก OECD และ สมาชิก OECD Development Center ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิก ทั้งนี้ผู้สนใจคู่มือการใช้แบบ ตรวจสอบรายการประเมิน สามารถเข้าถึงได้จากการสแกน QR Code ในส่วนท้ายของบทสรุปผู้บริหาร

ท้ายที่สุดนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ และผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณารายงานการวิจัยและคู่มือการใช้ ที่ร่วมให้ข้อเสนอแนะ ต่อการจัดทำรายงานการวิจัยและคู่มือการใช้ฉบับสมบูรณ์

นายสุเทพ แก่งสันเทียะ
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การประเมินแผนทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการกำกับติดตามการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมถึงแผนและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 อย่างไรก็ตามการประเมินแผนทางการศึกษายังพบปัญหาด้านคุณภาพที่เกิดจากผู้ประเมินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีสมรรถนะทางการประเมินไม่เพียงพอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559ก) สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสากลที่พบว่า ทรัพยากรบุคคลที่ดำเนินการติดตามและประเมินผลนโยบายของรัฐบาลสมรรถนะทางการประเมินซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของงานประเมิน (OECD, 2020)

ในศาสตร์ทางการประเมิน แบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist) ถูกนำมาใช้ในงานประเมินเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบและกำกับกระบวนการทำงานของผู้ดำเนินงานประเมิน (Scriven, 1991, 2000) ดังนั้น แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมินจึงเป็นวิทยาการที่สามารถช่วยปรับปรุงงานประเมินให้มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นการส่งเสริมสมรรถนะของผู้ดำเนินงานประเมินที่ได้จากการปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะแบบตรวจสอบรายการประเมินตามกรอบของโมเดลการประเมินที่มีความหลากหลายในมิติของการประเมินและมีความเป็นสากล สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (the Organization for Economic Co-operation and Development / Development Assistance Committee) (OECD, 2021) ซึ่งเป็นโมเดลการประเมินที่มีความกว้างขวางในมิติของการประเมินและสามารถประเมินนโยบาย กลยุทธ์ โปรแกรม โครงการ หรือกิจกรรม ได้หลากหลายรูปแบบรวมทั้งถูกนำไปใช้ในระดับสากลกับกลุ่มประเทศ OECD 38 ประเทศ และ สมาชิก OECD Development Center 55 ประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การใช้เกณฑ์ประเมินของ OECD/DAC มาประยุกต์ใช้ในการประเมินแผนทางการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานนโยบายระดับประเทศ ซึ่งมีภารกิจสำคัญประการหนึ่งคือ พัฒนาระบบประเมินผลการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานโดยเฉพาะในระดับส่วนกลางและภูมิภาค ที่ประกอบด้วยแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับการประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC สำหรับเป็นเครื่องมือใน

การประเมินตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาค ภายใต้กรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ซึ่งมีความเป็นพลวัตในระดับสากล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ (1) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (2) เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ (4) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นการวิจัยเอกสาร ขั้นที่ 2 การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตามกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินโดยผู้วิจัย ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ ด้านความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ 1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ 2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) และความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินจากการทดลองใช้ รวมทั้งพัฒนาร่างคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน และ ขั้นที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นการนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปพัฒนา/ปรับปรุงเพื่อจัดทำคู่มือการใช้และรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

1.1 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ภายใต้กรอบแนวคิดสำหรับการประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability)

1.2 กรอบแนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content) (2) การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result) ภายใต้กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) หรือ การประเมินสรุปผล (summative evaluation)

2. ผลการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

2.1 จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เพื่อให้ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ใช้ประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า หรือ การประเมินสรุปผล

2.2 จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ประกอบด้วย 6 จุดตรวจสอบหลัก ได้แก่ จุดตรวจสอบหลักที่ 1 ความเกี่ยวข้อง จุดตรวจสอบหลักที่ 2 ความสอดคล้อง จุดตรวจสอบหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ จุด

ตรวจสอบหลัก ที่ 4 ประสิทธิภาพ จุดตรวจสอบหลัก 5 ผลกระทบ และ จุดตรวจสอบหลัก 6 ความยั่งยืน ภายในแต่ละจุดตรวจสอบหลัก ประกอบด้วย 2 จุดตรวจสอบย่อย รวมทั้งหมด 12 จุดตรวจสอบย่อย ที่ผู้ดำเนินงานประเมินต้องตรวจสอบตามประเด็นสำคัญที่มีข้อรายการกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมผู้ประเมิน จำนวน 54 ข้อรายการ และ กิจกรรมผู้จัดการประเมิน จำนวน 33 ข้อรายการ

2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบย่อย ระดับที่ 2 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบหลัก ระดับที่ 3 เกณฑ์การประเมินผู้ดำเนินงานประเมิน และระดับที่ 4 เกณฑ์การประเมินการดำเนินงานประเมิน

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

3.1 คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ข้อรายการของกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมินประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ในทุกจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมิน มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 1.00 โดยผลที่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงถึงแบบตรวจสอบรายการประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนา มีความครอบคลุมโครงสร้างเนื้อหาในทุกจุดตรวจสอบ และมีปริมาณข้อรายการที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่าเกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเหมาะสม

3.2 คุณภาพด้านความเที่ยงของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC จากการวิเคราะห์สถิติแคปปา (κ statistic) (K_c) ของ 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) พบว่า คะแนนของจุดตรวจสอบหลักและจุดตรวจสอบย่อยของผู้ดำเนินงานประเมิน (ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน) มีระดับความสอดคล้องของคะแนนระหว่างผู้ประเมิน (ผู้ประเมิน K_c มีค่าระหว่าง

0.50 – 1.00 และผู้จัดการประเมิน K_c มีค่า 1.00 ทุกจุดตรวจสอบ) และระดับความสอดคล้องของคะแนนภายในผู้ประเมิน (ผู้ประเมิน K_c มีค่าระหว่าง 0.50 – 1.00 และผู้จัดการประเมิน K_c มีค่า 1.00 ทุกจุดตรวจสอบ) ต่างอยู่ในระดับดีมากและระดับดีเช่นกัน จึงแสดงว่า แบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเป็นปรนัยทั้งด้านภาษาของข้อรายการและการตรวจให้คะแนน

3.3 ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC พบว่า ผู้ประเมินได้แสดงความคิดเห็นต่อการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน ดังนี้ (1) การใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ไม่ยาก ประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากร และข้อรายการของจุดตรวจสอบมีความชัดเจน (2) วิธีการประเมินด้วยแบบตรวจสอบรายการประเมินสามารถให้สารสนเทศในการประเมินที่แสดงถึงจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษาที่ให้ผลการประเมินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ และสามารถให้สารสนเทศในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว และ (3) ผลการประเมินสามารถให้สารสนเทศสำหรับพัฒนา/ปรับปรุงงานประเมินแผนทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำไปวางแผนงานประเมินแผนทางการศึกษาให้ที่มีมิติที่กว้างขวางและรอบด้าน

4. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นผลผลิตที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคู่มือสำหรับให้ผู้ดำเนินงานประเมินที่สนใจ นำแบบตรวจรายการประเมินไปใช้ในการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า หรือ การประเมินสรุปผล ที่ครอบคลุมการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content) (2) การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result) ภายใต้กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability) โดยรายละเอียด

ของคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน ประกอบด้วย คำชี้แจง รายละเอียดเครื่องมือ 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 บทนำ ตอนที่ 2 แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 3 วิธีการให้คะแนนและตัดสินคุณภาพผลการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 4 แบบรายงานผลประเมินการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ ภาคผนวก ได้แก่ ภาคผนวก ก ตัวอย่างที่คัดสรรสำหรับประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ ภาคผนวก ข ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลการรายงานผลประเมินการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ทั้งนี้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ได้จากการสแกน QR Code

คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา
ของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๘
สารบัญภาพ	๗
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
คำถามวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามคำสำคัญ.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
บทที่ 2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 แผนทางการศึกษา.....	8
1.1 ความหมายของแผนทางการศึกษา.....	8
1.2 ประเภทของแผนทางการศึกษา.....	8
1.3 ตัวอย่างแผนทางการศึกษา.....	11
ตอนที่ 2 การประเมินแผนทางการศึกษา.....	13
2.1 ขอบเขตของการประเมินแผนทางการศึกษา.....	13
2.2 บทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษา.....	14
ตอนที่ 3 แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน.....	15
3.1 ความหมายของแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน	15
3.2 ประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน..	16
3.3 การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน.....	16
3.4 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน.....	17
ตอนที่ 4 เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	19
4.1 ความเป็นมาของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC.....	19
4.2 สาระสำคัญของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC.....	20
4.3 ข้อดีของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC.....	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ตัวอย่างงานประเมินทางการศึกษาที่ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	22
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	24
5.1 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและ กำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและ ภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	25
5.2 แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงาน ประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	25
วิธีดำเนินการวิจัย.....	26
บทที่ 3	
ขั้นที่ 1 การพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.	29
ขั้นที่ 2 การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและ กำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและ ภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	30
ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC....	30
ขั้นที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC..	34
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
บทที่ 4	
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของ หน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC.....	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.1 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษา ของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การ ประเมินของ OECD/DAC.....	37
1.2 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและ กำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและ ภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	45
ตอนที่ 2 ผลการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบ และกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง และภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	46
2.1 จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC..	47
2.2 จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบของแบบ ตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผน ทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้ เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	49
2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบ รายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทาง การศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์ การประเมินของ OECD/DAC.....	51
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบ รายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทาง การศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์ การประเมินของ OECD/DAC.....	53
3.1 คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมิน สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของ หน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC.....	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 คุณภาพด้านความเที่ยงของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC..	60
3.3 ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC..	64
ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของ หน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC.....	65
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	68
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของ หน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC.....	68
ตอนที่ 2 ผลการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบ และกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง และภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	69
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมิน สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของ หน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC.....	70
ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของ หน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC.....	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
อภิปรายผล.....	72
1. การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและ กำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและ ภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	72
2. แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงาน ประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	72
2.1 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและ กำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและ ภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	72
2.2 จุดมุ่งหมาย จุดตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมินสำหรับตรวจสอบ และกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง และภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	73
2.3 คุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและ กำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและ ภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	74
2.4 คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและ กำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและ ภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	75
1. ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้.....	75
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	76
บรรณานุกรม	78
คณะผู้จัดทำ	83

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	16
ตารางที่ 2.2	18
ตารางที่ 2.3	20
ตารางที่ 3.1	26
ตารางที่ 4.1	38
ตารางที่ 4.2	41
ตารางที่ 4.3	50
ตารางที่ 4.4	51
ตารางที่ 4.5	52
ตารางที่ 4.6	52
ตารางที่ 4.7	53
ตารางที่ 4.8	54
ตารางที่ 4.9	62
ตารางที่ 4.10	63

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1	10
แนวทางปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และทิศทางการพัฒนาจังหวัดในระดับพื้นที่.....	
ภาพที่ 2.2	25
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	
ภาพที่ 3.1	26
กรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย.....	
ภาพที่ 4.1	46
กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC.....	

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การประเมินแผนทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการกำกับติดตามการจัดการศึกษา ที่สามารถให้สารสนเทศในการปรับปรุงการออกแบบและการดำเนินงานตามแผนทางการศึกษาให้มีคุณภาพ รวมถึงทำให้เกิดการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพต่อการตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้ดีขึ้น สำหรับประเทศไทย กำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ดังปรากฏใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม ที่ระบุว่า “...รัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล...” และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภทต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา ทั้งนี้การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกับแผนและยุทธศาสตร์ในระดับต่าง ๆ ดังนี้ แผนระดับที่ 1 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ในมิติของการประเมินยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แผนระดับที่ 2 ได้แก่ 2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในมิติของการประเมินของประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ 2.2 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) ในมิติของการประเมินประเด็นที่ 1 การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ตามมาตรา 54 รัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และ 2.4 แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในมิติของการประเมินวัตถุประสงค์การปฏิรูปที่ 1 ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา และ แผนระดับที่ 3 ได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้กำหนดหลักการและแนวทางการติดตามและประเมินผล และกำหนดให้มีการประเมินตลอดช่วงวาระของแผนการศึกษา แบ่งเป็น 3 ระยะเวลา ประกอบด้วย (1) การประเมินผลก่อนการดำเนินงานหรือก่อนเริ่มโครงการ (2) การประเมินผลระหว่างดำเนินการ และ (3) การประเมินผลหลังดำเนินการ

ที่ผ่านมาถึงแม้การประเมินแผนทางการศึกษาได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในทุกหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา แต่การดำเนินงานประเมินยังพบปัญหาด้านคุณภาพที่เกิดจากผู้ประเมินของหน่วยงานที่รับผิดชอบการกำกับติดตามการจัดการศึกษามีสมรรถนะทางการประเมินไม่เพียงพอ (สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา, 2559ก) สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสากล ดังในงานวิจัยการติดตามและประเมินผลนโยบายของรัฐจาก 44 ประเทศ ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ที่พบปัญหาทรัพยากรบุคคลที่ดำเนินการติดตามและประเมินผลนโยบายของรัฐยังขาดสมรรถนะทางการประเมินซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของงานประเมิน (OECD, 2020) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า คุณภาพของการประเมินแผนทางการศึกษาปัจจัยสำคัญประการหนึ่งเกิดจากสมรรถนะของผู้ประเมิน

ในศาสตร์ทางการประเมิน แบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist) ถูกนำมาใช้ในในงานประเมินเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบและกำกับกระบวนการทำงานของผู้ดำเนินงานประเมิน โดยใช้การวัดผลตามข้อรายการที่เป็นข้อความรายชื่อที่สร้างขึ้น สำหรับระบุงาน พฤติกรรม ที่ใช้ในการตรวจสอบว่ามีการดำเนินการตามข้อรายการนั้นหรือไม่ ในระดับใด (Scriven, 1991, 2000) ดังนั้น แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในในงานประเมินจึงเป็นวิทยาการที่สามารถช่วยปรับปรุงงานประเมินให้มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นการส่งเสริมสมรรถนะของผู้ดำเนินงานประเมินที่ได้จากการปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้ ลักษณะหนึ่งของแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในในงานประเมินที่ได้รับความนิยม คือ แบบตรวจสอบรายการประเมินตามกรอบของโมเดลการประเมิน สาเหตุที่ได้รับความนิยมเนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สามารถตรวจสอบและกำกับกระบวนการทำงานประเมินภายใต้กรอบแนวคิดของโมเดลการประเมินที่มีความหลากหลายในมิติของการประเมินและมีความเป็นสากล ตัวอย่างเช่น แบบตรวจสอบรายการประเมินที่เน้นการใช้ผลการประเมิน (utilization-focused evaluation) (Patton, 2013) แบบตรวจสอบรายการประเมินโมเดล CIPP (Stufflebeam, 2015) แบบตรวจสอบรายการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ (empowerment evaluation) (สมพงษ์ ปิ่นหุ่น, 2548) เป็นต้น

จากการศึกษาโมเดลการประเมิน พบว่า เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (the Organization for Economic Co-operation and Development / Development Assistance Committee) (OECD, 2021) เป็นโมเดลการประเมินที่มีความกว้างขวางในมิติของการประเมินและสามารถประเมินนโยบาย กลยุทธ์ โปรแกรม โครงการ หรือกิจกรรม ได้หลากหลายรูปแบบ ที่ถูกนำไปใช้โดยกลุ่มประเทศ OECD 38 ประเทศ และ สมาชิก OECD Development Center 55 ประเทศ โดยเฉพาะกับโครงการ/กิจกรรมที่ทาง OECD ให้การสนับสนุน ทั้งนี้ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าวด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การใช้เกณฑ์ประเมินของ OECD/DAC ในการประเมินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับในส่วนของการประเมินแผนทางการศึกษา เพื่อให้การประเมินมีมิติที่กว้างขวางและสามารถเรียนรู้

กระบวนการประเมินที่มีการขับเคลื่อนโดยกลุ่มประเทศสมาชิก OECD ดังนั้น การประเมินแผนทางการศึกษา จึงควรนำเกณฑ์ประเมินของ OECD/DAC มาประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการประเมิน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานนโยบายระดับประเทศ ซึ่งมีการกิจสำคัญประการหนึ่งคือ พัฒนาระบบประเมินผลการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานโดยเฉพาะในระดับส่วนกลางและภูมิภาค ที่ประกอบด้วยแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC สำหรับเป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค ภายใต้กรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ซึ่งมีความเป็นพลวัตในระดับสากล

คำถามวิจัย

(1) คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นอย่างไร สามารถนำมาพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ได้อย่างไร

(2) แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC มีลักษณะอย่างไร

(3) แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC มีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content Analysis) ด้านความเที่ยง (reliability) และมีความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินเพียงใด

(4) คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

(1) เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

(2) เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

(3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

(4) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ขอบเขตการวิจัย

1) **ขอบเขตเนื้อหา:** กรอบแนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ในงานวิจัย เป็นการบูรณาการการประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ทางการศึกษา (content) (2) การประเมินการนำนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ทางการศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ทางการศึกษา (result) (ฐิริต วาจาบัณฑิตย์, 2563; Anderson, 2006; Deborah, 2008; Centers for Disease Control and Prevention, 2014) ร่วมกับโมเดลการประเมิน CIPP (Context evaluation Input evaluation Process evaluation and Product evaluation) ของ Stufflebeam (Stufflebeam and Shinkfield, 2007; รัตนะ บัวสนธ์, 2556; ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2558) และ โมเดลการประเมิน CSE (Center for the Study of Evaluation approach) ของ Alkin (1969, 1979 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2564; คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มปป.) ภายใต้กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิผล (effectiveness) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability) (OECD, 2021) ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า (formative

evaluation) หรือ การประเมินสรุปผล (summative evaluation) (Patton, 2013; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564)

2) กลุ่มเป้าหมาย: แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1) กลุ่มเป้าหมายผู้นำแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ในงานวิจัยไปใช้ คือ ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ที่รับผิดชอบงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค สำหรับนำไปใช้ประเมินตนเอง เพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถช่วยในการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษา และชี้จุดอ่อนของการดำเนินงานประเมินจากผลการประเมิน

2.2) กลุ่มเป้าหมายที่ทำการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

(1) ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content analysis) ของแบบตรวจสอบรายการประเมิน

(2) ผู้ประเมินในการนำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ 1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ 2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) และความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับโครงการการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วในปี 2559 โดยพิจารณาจากเอกสารจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ 1.1) โครงการวิจัยติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) และ 1.2) รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559ข) ทั้งนี้เนื่องจากโครงการประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินแผนทางการศึกษาในระดับส่วนกลางที่ใช้กรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และผู้วิจัยเป็นผู้จัดการประเมิน ทำให้มีข้อมูลเพียงพอในการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน

นียมคำสำคัญ

แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค หมายถึง แนวทางการจัดการศึกษาในอนาคต ทั้งรายปี (ระยะสั้น) ระยะ 5 ปี (ระยะกลาง) และระยะยาว ที่มุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย (1) จุดมุ่งหมาย (2) วิธีการไปสู่จุดมุ่งหมาย (3) ทรัพยากร (4) การนำแผนไปใช้ และ (5) แนวทางการควบคุม ของหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา

การประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ กำกับ และติดตาม หรือ ตัดสินคุณค่าของแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) เนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content) (2) การนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) และ (3) ผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result) ภายใต้กรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ที่พัฒนาโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (organization for economic co-operation and development : OECD) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability) ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) หรือ การประเมินสรุปผล (summative evaluation)

แบบตรวจสอบรายการประเมิน หมายถึง เครื่องมือการประเมิน ที่ประกอบด้วย (1) จุดมุ่งหมาย การนำไปใช้ (2) จุดตรวจสอบหลักและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบ และ (3) เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพ

คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC หมายถึง เครื่องมือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับใช้ในการประเมินตนเองของผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน ซึ่งเป็นบุคลากรภายใน/ภายนอกหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษา และผู้จัดการประเมิน ซึ่งเป็นบุคลากรภายในหน่วยงานที่เื้ออำนวยการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษา ที่รับผิดชอบงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ประโยชน์ที่ได้รับ

งานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค: การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ในครั้งนี้ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการและประโยชน์ในการนำไปใช้ ดังนี้

1) ประโยชน์ทางวิชาการ ได้แก่

1.1) ได้คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับผู้ดำเนินงานประเมินใช้ในการประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ที่ส่งผลให้ผู้ดำเนินงานประเมินสามารถประเมินแผนทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) ได้แนวทางการประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC สำหรับนำไปประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2) ประโยชน์ในการนำไปใช้

2.1) ได้แนวทางในการวางแผนและพัฒนางานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ผ่านการศึกษาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินและการนำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปใช้ในกระบวนการประเมินตนเองของผู้ดำเนินงานประเมิน โดยสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาและผลการประเมินที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานประเมินให้มีประสิทธิภาพ

2.2) ผู้ดำเนินงานประเมินที่นำคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินไปใช้ประเมินตนเองสามารถได้รับข้อมูลย้อนกลับทันทีจากการประเมิน ซึ่งเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการกระตุ้นตนเองให้พัฒนางานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แผนทางการศึกษา ตอนที่ 2 การประเมินแผนทางการศึกษา ตอนที่ 3 แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน ตอนที่ 4 เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แผนทางการศึกษา

1.1 ความหมายของแผนทางการศึกษา

จุมพล หนิมพานิช (2554) กล่าวว่า แผน (plan) เป็นการเตรียมและการตัดสินใจในปัจจุบันเพื่อกระทำในอนาคตโดยมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการตามแผนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นการแปลงนโยบายซึ่งมีความเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพื่อตอบคำถามต่อไปนี้ อะไร (what): ชื่อของแผน ทำไม (why): วัตถุประสงค์ของแผน ใคร (who): ผู้รับผิดชอบแผน เมื่อไหร่ (when): ระยะเวลาของแผน ที่ไหน (where): สถานที่ดำเนินการตามแผน และ อย่างไร (how): วิธีดำเนินงานและที่มาของงบประมาณ

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558) อธิบายว่าการวางแผนการศึกษา (education planning) เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษา เพื่อคิดกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาในอนาคต ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยเลือกสรรกลยุทธ์และกลวิธีเพื่อการบรรลุเป้าหมาย และจัดสรรทรัพยากรบุคคลและปัจจัยเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนที่กำหนด เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถแก้ปัญหา และตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาประเทศ โดยองค์ประกอบของแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) จุดมุ่งหมาย (2) วิธีการ (3) ทรัพยากร (4) การนำแผนไปใช้ และ (5) แนวทางการควบคุม

ดังนั้น แผนทางการศึกษา คือ แนวทางการจัดการศึกษาในอนาคต ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่มุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย (1) จุดมุ่งหมาย (2) วิธีการไปสู่จุดมุ่งหมาย (3) ทรัพยากร (4) การนำแผนไปใช้ และ (5) แนวทางการควบคุม

1.2 ประเภทของแผนทางการศึกษา

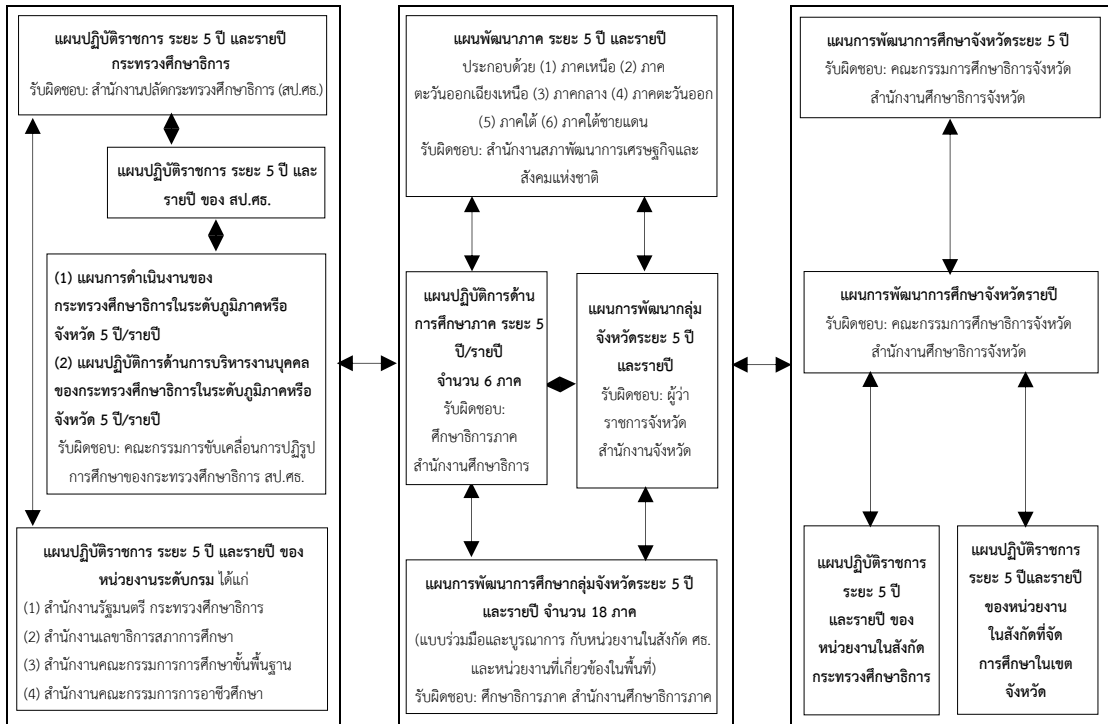
พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558) อธิบายว่าการวางแผนการศึกษามีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จนถึงระดับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนทางการศึกษาของประเทศไทย ได้แก่ (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม ระบุว่า “...ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่าง

น้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบ การดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย” (2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 31 กำหนดให้หน่วยงานทางการ ศึกษาในทุกระดับและทุกประเภทต้องกำหนดแผนการจัดการศึกษา และ (3) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 หมวดที่ 3 การบริหาร ราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มาตราที่ 16 กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติ ราชการ 5 ปี และแต่ละปีงบประมาณให้จัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปีโดยให้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับ นโยบายการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งประมาณการ รายได้และรายจ่ายและทรัพยากรอื่นที่จะต้องใช้อย่างเพียงพอรวมทั้งสอดคล้องกับระดับหน่วยงานที่ขับเคลื่อน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ประกอบด้วย (1) หน่วยงานระดับส่วนกลาง (2) หน่วยงานส่วนภูมิภาค และ (3) สถานศึกษา

จากการศึกษารายละเอียดของแผนระยะยาว ระยะกลาง และระยะสั้น (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; ทองอิน วงศ์โสธร และ กล้า ทองขาว, 2563) สามารถสรุปรายละเอียด ที่สำคัญของแผนได้ดังนี้ (1) แผนระยะยาว อาทิ แผนระยะยาว 20 ปี เป็นแผนระยะยาวที่จัดทำเพื่อวาง กรอบเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย (1.1) วิวัฒนาการของแผน (1.2) วิสัยทัศน์และ เป้าหมายของแผน (1.3) ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา (1.4) การขับเคลื่อนแผน สู่การปฏิบัติ (1.5) การติดตามประเมินผลแผน (2) แผนระยะกลาง อาทิ แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี เป็น แผนระยะกลางที่จัดทำเพื่อรองรับแผนกลยุทธ์ระดับสูง ประกอบด้วย (2.1) ผลการศึกษาสภาวะการ ดำเนินงานตามภารกิจขององค์กร (2.2) วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา (2.3) นโยบายและมาตรการใน แผนพัฒนาขององค์กร (2.4) เป้าหมายการดำเนินงาน (2.5) งบประมาณประมาณเพื่อการพัฒนา และ (2.6) แนวทางการกำกับ ตรวจสอบ และการประเมินแผนพัฒนาองค์กร และ (3) แผนระยะสั้น อาทิ แผนปฏิบัติการรายปี เป็นแผนระยะสั้นที่แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติตามกรอบของแผนพัฒนา มีสาระสำคัญดังนี้ (3.1) นโยบายและมาตรการในแผนปฏิบัติการประจำปี (3.2) วัตถุประสงค์และ เป้าหมายของแผนปฏิบัติการ (3.3) เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ (3.4) โครงการตามกรอบของแผนงาน (3.5) งบประมาณ และ (3.6) กำหนดแนวทางการประเมินแผนงานและโครงการ

จากการศึกษาเอกสารแนวทางการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการในการสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สู่การปฏิบัติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) สามารถสรุปแนวทางปฏิบัติราชการของ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และทิศทางการพัฒนาจังหวัดในระดับพื้นที่ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (1) แนวทางปฏิบัติราชการของ หน่วยงานระดับส่วนกลาง ประกอบด้วย แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี และรายปี ของหน่วยงาน ระดับกระทรวงและระดับกรม รวมทั้งแผนการดำเนินงาน และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารบุคคล ของกระทรวงในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด ระยะ 5 ปี/รายปี (2) แนวทางปฏิบัติราชการของหน่วยงาน ระดับส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการด้านการศึกษาภาคระยะ 5 ปี/รายปี จำนวน 6 ภาค

และแผนพัฒนาการศึกษาของกลุ่มจังหวัดระยะ 5 ปี/รายปี จำนวน 18 ภาค และ (3) แนวทางปฏิบัติราชการของหน่วยงานระดับจังหวัด ประกอบด้วย แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด ระยะ 5 ปี และรายปี รวมทั้งแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี และรายปี ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในเขตจังหวัด รายละเอียดดังภาพ

ภาพที่ 2.1 แนวทางปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และทิศทางการพัฒนาจังหวัดในระดับพื้นที่

จากที่กล่าวมา แผนทางการศึกษาจึงสามารถแบ่งประเภทตามระดับการบริหาร ได้ดังนี้

(1) แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ประกอบด้วย

(1.1) แผนทางการศึกษาระดับชาติระยะยาว เป็นแผนที่ใช้เวลาในการดำเนินแผน 6 ปีขึ้นไป ทำหน้าที่เป็นกรอบ เป้าหมาย และทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งนี้แผนทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 1. แผนการศึกษาภาพรวมระยะยาวระดับชาติ และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะระยะยาวที่หน่วยงานรับผิดชอบ

(1.2) แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนกลาง เป็นแผนระยะกลางที่ใช้เวลาในการดำเนินแผน 2-5 ปี ของหน่วยงานระดับกระทรวง ระดับกรม และในกำกับของกระทรวงที่รองรับ/มีความสอดคล้องกับแผนทางการศึกษาระดับชาติ และแผน/นโยบายระดับชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนกลาง ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติราชการระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะระยะ 2-5 ปี ที่หน่วยงานรับผิดชอบ

(1.3) แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนกลาง เป็นแผนระยะสั้นรายปีของหน่วยงานระดับกระทรวง ระดับกรม และในกำกับของกระทรวง ที่แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติตามกรอบของแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนกลาง และนโยบาย/จุดเน้นด้านการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลางเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนกลาง ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะรายปีที่หน่วยงานรับผิดชอบ

(2) แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย

(2.1) แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนภูมิภาค เป็นแผนระยะกลางที่ใช้เวลาในการดำเนิน 2-5 ปี ของหน่วยงานระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ที่รองรับ/มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนกลางเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนพัฒนาระยะ 5 ปี ของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติราชการระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะระยะ 2-5 ปี ที่หน่วยงานรับผิดชอบ

(2.2) แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนภูมิภาค เป็นแผนระยะสั้นรายปีของหน่วยงานระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ที่แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติตามกรอบของแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนภูมิภาค และแผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนกลางเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะรายปีที่หน่วยงานรับผิดชอบ

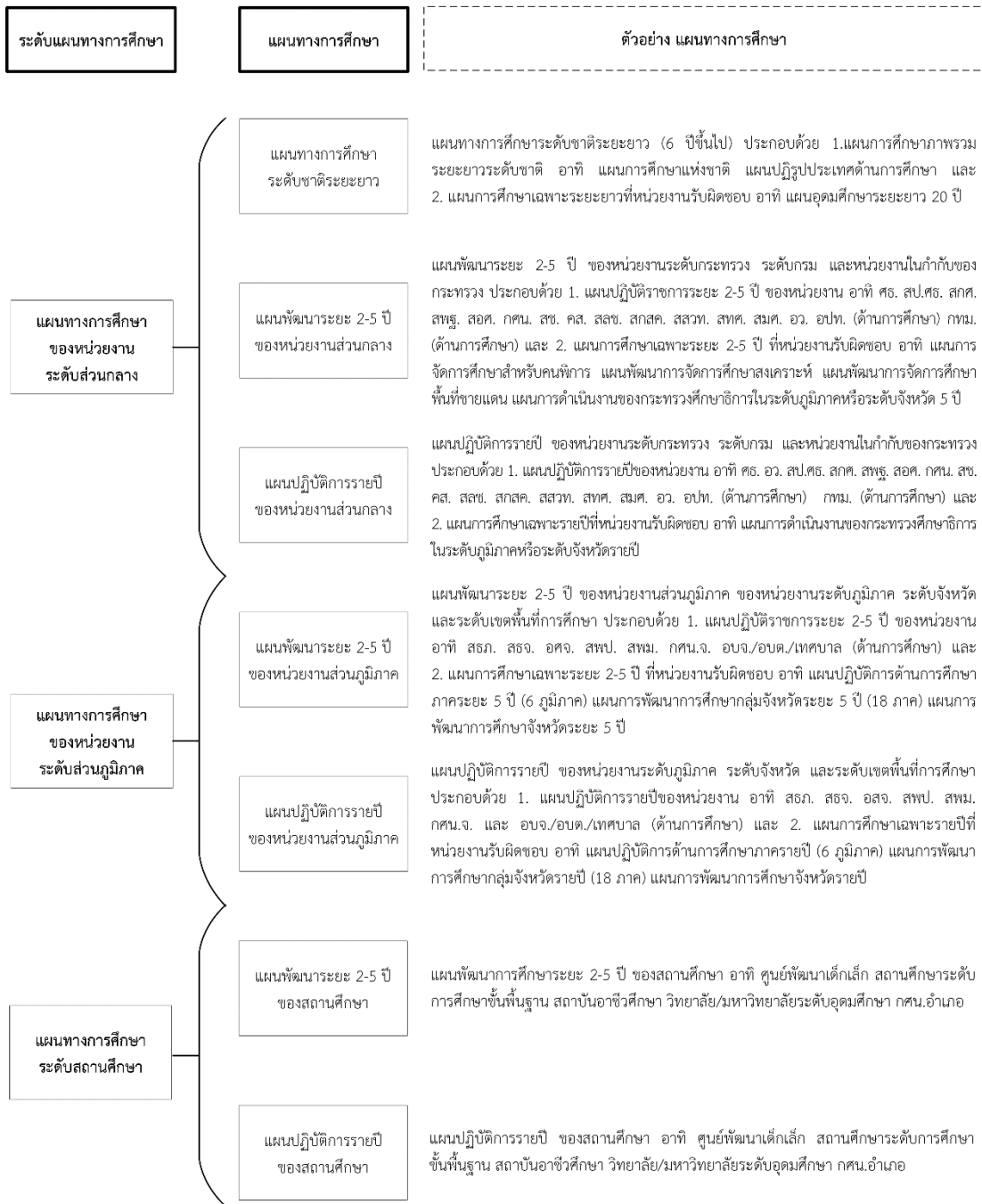
(3) แผนทางการศึกษาระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย

(3.1) แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของสถานศึกษา เป็นแผนระยะกลางที่ใช้เวลาในการดำเนินแผน 2-5 ปี เพื่อรองรับ/มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนภูมิภาคเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

(3.2) แผนปฏิบัติการรายปีของสถานศึกษา เป็นแผนระยะสั้นรายปี ที่แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติตามกรอบของแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนภูมิภาค เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

1.3 ตัวอย่างแผนทางการศึกษา

แผนภาพที่ 2.1 แสดงระดับแผนทางการศึกษา 3 ระดับ ได้แก่ แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ระดับส่วนภูมิภาค และระดับสถานศึกษา ที่ภายในประกอบด้วยแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ในกำกับของกระทรวง ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ ระดับสถานศึกษา รวมทั้งตัวอย่างของแผนทางการศึกษา

ภาพที่ 2.1 ระดับแผนทางการศึกษา ¹

¹ ชื่อหน่วยงาน มีรายละเอียดดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.ศธ.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (คส.) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (สลช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานศึกษาธิการภาค (สธก.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (สธจ.) สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด (อศจ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด (กศน.จ.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ)

ตอนที่ 2 การประเมินแผนทางการศึกษา

2.1 ขอบเขตของการประเมินแผนทางการศึกษา

การกำหนดขอบเขตของการประเมินแผนทางการศึกษาได้จากการศึกษาขอบเขตของการประเมินนโยบายทั้งนี้เนื่องจากนโยบาย (policy) และแผน (plan) ต่างเป็นการกำหนดแนวทางดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยที่นโยบายส่วนใหญ่จะกำหนดแนวทางอย่างกว้าง ๆ เพื่อชี้้นำการกระทำต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น (มยุรี อนุমানราชชน, 2556) และมีแผนเพื่อรองรับซึ่งเป็นการแปลงนโยบายที่มีความเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น (จุมพล หนีมพานิช, 2554) ทั้งนี้ขอบเขตของการประเมินนโยบายที่ศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

ภูริต วาจาบัณฑิตย์ (2563) กล่าวว่า การประเมินนโยบายการจัดการศึกษาเป็นการตัดสินคุณค่าที่อย่างน้อยต้องดำเนินการประเมินการนำนโยบายไปปฏิบัติ (implementation) ประกอบด้วย การประเมินกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ การแปลงนโยบายเป็นแนวทางการดำเนินงาน และปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย และการประเมินการปฏิบัติตามนโยบาย และประเมินผลลัพธ์ (outcome) ที่เกิดจากการจัดการศึกษา

Anderson (2006) กล่าวว่า การประเมินผลนโยบาย เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการ (estimation) การประเมิน (assessment) นโยบาย ที่เกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (implementation) การบรรลุเป้าหมาย (mission complete) และผลกระทบ (effect) ซึ่งอาจเป็นการระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย

Deborah (2008) กล่าวว่า การประเมินโครงการไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็ก ควรประเมินเกี่ยวกับ 1) ข้อตกลงหรือบริบท (assumption/context) 2) สภาพปัญหา (Problem statement) 3) การนำสู่การปฏิบัติ (Implementation) ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (inputs) กิจกรรม (activities) ผลผลิต (output) 4) ผลลัพธ์ (outcome) และ 5) ผลกระทบนโยบาย (Impact)

Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2014) กล่าวว่า การประเมินนโยบายหรือโครงการ (program) เป็นการประเมินตามกระบวนการนโยบาย (policy process) ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของนโยบาย (evaluating policy content) (2) การประเมินการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (evaluating policy implementation) และ (3) การประเมินผลกระทบนโยบาย (evaluating policy impact)

ดังนั้น ขอบเขตของการประเมินแผนทางการศึกษา คือ กระบวนการตรวจสอบและตัดสินคุณค่าของแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (Content) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพบริบท/ปัญหา และการวิเคราะห์แผนทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท/เพื่อแก้ปัญหา (2) การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) ประกอบด้วย การประเมินกระบวนการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ ได้แก่

การแปลงแผนทางการศึกษาเป็นแนวทางการดำเนินงาน และปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย และการประเมินการปฏิบัติตามแผนทางการศึกษาและ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result) ประกอบด้วย การประเมินผลลัพธ์ (outcome) และ การประเมินผลกระทบ (impact)

2.2 บทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษา

การกำหนดบทบาทของการประเมิน (evaluation Role) ใช้เกณฑ์ลักษณะของความ ต้องการใช้สารสนเทศจากผลการประเมินเพื่อการตัดสินใจของผู้ใช้ผลประเมินหลัก (intended user) เป็นตัวจำแนก แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) และ 2) การประเมินสรุปผล (summative evaluation) โดยมีรายละเอียด

Patton (2013) ให้นิยามการประเมินตัวแทรกแซง (นโยบาย กลยุทธ์ โปรแกรม โครงการ หรือกิจกรรม) ของทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้ การประเมินความก้าวหน้า (improvement-oriented formative evaluation) หมายถึง การติดตามดูแลและตัดสินใจคุณค่าของตัวแทรกแซง เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงทรัพยากร/กลไกการดำเนินงานตามนโยบาย และการประเมินผลสรุปรวม (summative, judgment-oriented evaluation) หมายถึง การสรุปเชิงสาเหตุถึงคุณค่าของตัวแทรกแซงและผลลัพธ์ที่ได้ หลังจากได้ดำเนินการเสร็จสิ้นลงแล้ว โดยสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจดีหรือปรับปรุงนโยบาย

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมิน การวิจัย และการประกันคุณภาพ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561) อธิบายว่า การประเมินผลความก้าวหน้า (formative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระหว่างกิจกรรมหรือกิจการนั้น กำลังดำเนินการอยู่ เพื่อแสดงความก้าวหน้าและทราบปัญหา โดยเปรียบเทียบกับผลตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถนำผลความก้าวหน้าไปปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นทันท่วงที และการประเมินผลรวบยอด (summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจและรับรองผลเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมหรือกิจการแล้ว นำเสนอให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้รับบริการในอนาคต ผู้ให้การสนับสนุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ที่บ่งชี้ถึงกิจกรรมหรือกิจการที่ประเมิน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมหรือกิจการในการคงอยู่ หรือดำเนินการต่อไป ยุติ ล้มเลิก การขยาย การปรับเปลี่ยน และด้านอื่น ๆ ของกิจกรรมหรือกิจการที่ประเมิน การประเมินผลรวบยอดเป็นการประเมินผลรวมสรุปผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรือกิจการที่ประเมินหรือไม่เพียงใด

ศิริชัย กาญจนวาสี (2564) กล่าวว่า ในระหว่างการดำเนินงาน การประเมินความก้าวหน้าหรือกระบวนการ (formative Evaluation) จะมีบทบาทของการตัดสินใจคุณค่าของกระบวนการ เพื่อเสนอสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และเพื่อปรับเปลี่ยน

แนวทางสู่การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว การประเมินสรุปผล (summative Evaluation) จะมึบทบาทในการตัดสินคุณค่าของผลที่ได้รับเพื่อเสนอสารสนเทศเกี่ยวกับคุณค่าของโครงการและเพื่อเป็นแนวทางสู่การตัดสินใจ ยุติ-ปรับเปลี่ยน หรือพัฒนาโครงการให้มีความเหมาะสมต่อไป

ดังนั้น บทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษา สามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การประเมินความก้าวหน้า เป็นการติดตามดูแลและตัดสินคุณค่าของแผนทางการศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่ เพื่อให้สารสนเทศสำหรับเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและผู้ปฏิบัติงานนำไปพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา และ 2) การประเมินสรุปผล เป็นการตัดสินคุณค่าของแผนทางการศึกษาเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อให้สารสนเทศสำหรับเป็นข้อมูลแก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจตัดสินยุติล้มเลิก หรือ ปรับเปลี่ยน/แก้ไข/พัฒนา หรือขยายผลต่อไป

ตอนที่ 3 แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน

3.1 ความหมายของแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน

Scriven (1991, 2000) เป็นบุคคลแรกที่เสนอแนวคิด แบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklist) เพื่อใช้ในงานประเมิน โดยให้ความหมายของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (key evaluation checklist) ว่าเป็นชุดของข้อรายการที่นำมาใช้ในงานประเมิน ซึ่งชุดรายการ (list) เหล่านี้ครอบคลุมองค์ประกอบ (factors) คุณสมบัติ (properties) ลักษณะ (aspects) ส่วนประกอบ (components) เกณฑ์ (criteria) งาน (tasks) หรือมิติต่าง ๆ (dimensions) ที่ต้องการประเมิน การประเมินด้วยแบบตรวจสอบรายการประเมินจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยปรับปรุงงานและทำให้การประเมินมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการวัดผลรายการของข้อความที่สร้างขึ้นเป็นรายชื่อ เพื่อระบุงาน พฤติกรรม ที่ใช้ในการตรวจสอบว่า มีการดำเนินตามรายการนั้นหรือไม่ ในระดับใด

ดังนั้น แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน จึงเป็นชุดของข้อรายการที่นำมาใช้ในงานประเมิน ที่มีความครอบคลุมกิจกรรมและมิติที่ต้องประเมิน ลักษณะของรายการในแบบตรวจสอบรายการเพื่อใช้ในงานประเมิน จะแสดงออกถึงพฤติกรรม/การปฏิบัติการประเมินที่มีความครอบคลุมตามกรอบแนวคิดของการประเมินที่กำหนด เพื่อใช้ในการวัดและตัดสินผลของรายการว่ามีการดำเนินตามรายการนั้นหรือไม่ ในระดับใด ส่งผลให้การประเมินตามแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน สามารถช่วยพัฒนางานประเมินให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน

แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน มีประโยชน์อย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

- 1) เหมาะกับงานประเมินที่มีความซับซ้อน/เป็นมืออาชีพ เนื่องจากข้อรายการของแบบตรวจสอบรายการประเมิน สามารถเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานประเมินที่มีประสิทธิภาพ
- 2) สร้างความน่าเชื่อถือและลดอคติในการประเมิน เนื่องจากข้อรายการของแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมินแสดงถึงกระบวนการทำงานของงานประเมินอย่างชัดเจน
- 3) สามารถตรวจสอบถึงประสิทธิภาพของงานประเมินได้ง่ายและใช้ระยะเวลาอันสั้น

3.3 การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน รายละเอียดดังตารางที่ 2.1 สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน เป็นการกำหนดกรอบในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยอาศัยการศึกษาจากแหล่งข้อมูล เช่น เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมิน เป็นการกำหนดโครงสร้างของแบบตรวจสอบรายการประเมินและยกร่างแบบตรวจสอบรายการประเมิน และขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนา ประกอบด้วย 3.1) การตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมิน เช่น การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองใช้ เป็นต้น และ 3.2) การแก้ไข/ปรับปรุงร่างแบบตรวจสอบรายการประเมิน

ตารางที่ 2.1 ผลสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน

ขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน	Stufflebeam (2000)	Bichelmeyer (2003)	May and Ahmad (2020)
ขั้นที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน	1) การกำหนดจุดเน้นของแบบตรวจสอบรายการประเมิน 2) การจัดทำรายการตรวจสอบ	มิติที่ 1 บริบทของแบบตรวจสอบรายการประเมิน	ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน

ตารางที่ 2.1 ผลสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน (ต่อ)

ขั้นตอนการพัฒนาแบบ ตรวจสอบรายการประเมิน	Stufflebeam (2000)	Bichelmeyer (2003)	May and Ahmad (2020)
ขั้นที่ 2 การสร้างแบบ ตรวจสอบรายการ ประเมิน	3) การจัดหมวดหมู่ รายการสำหรับจุด ตรวจสอบ 4) การกำหนดและ เพิ่มเติมรายละเอียดของ จุดตรวจสอบ 5) การเรียงลำดับกลุ่ม ข้อความ 6) การตรวจสอบแบบ ตรวจสอบรายการประเมิน 7) การปรับปรุงเนื้อหาของ แบบตรวจสอบรายการ ประเมิน	มิติที่ 2 เนื้อหาของแบบ ตรวจสอบรายการ ประเมิน มิติที่ 3 โครงสร้างของ แบบตรวจสอบรายการ ประเมิน (การจัดหมวดหมู่ ข้อรายการ) มิติที่ 4 ภาพลักษณ์ของ แบบตรวจสอบรายการ (การจัดรูปแบบของแบบ ตรวจสอบรายการ ประเมิน)	ขั้นที่ 2.1 การออกแบบ และยกร่างแบบตรวจสอบ รายการประเมิน
ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ คุณภาพแบบตรวจสอบ รายการประเมินที่ พัฒนา	8) การจัดทำร่างแบบ ตรวจสอบรายการประเมิน 9) การประเมินแบบ ตรวจสอบรายการประเมิน จากการทดลองใช้ 10) การปรับปรุงและ จัดพิมพ์แบบตรวจสอบ รายการประเมิน 11) การนำแบบตรวจสอบ รายการประเมินไปใช้และ เผยแพร่ 12) การทบทวนและ ปรับปรุงแบบตรวจสอบ รายการประเมินเป็นระยะ	มิติที่ 5 การนำแบบ ตรวจสอบรายการ ประเมินไปใช้ประโยชน์ (การทดลองใช้)	ขั้นที่ 2.3 การนำร่างแบบ ตรวจสอบรายการประเมิน ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และปรับปรุง/แก้ไข ขั้นที่ 3 การประเมิน เป็น การนำแบบตรวจสอบ รายการประเมินไปทดลอง ใช้ประเมินจริง และนำมา ปรับปรุง/แก้ไข

3.4 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมินทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถแบ่งแบบตรวจสอบรายการประเมินเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) แบบตรวจสอบรายการประเมินตามขั้นตอนการดำเนินงานประเมิน เช่น การ

ออกแบบการประเมิน การวางแผนและทำการประเมิน การทำสัญญาการประเมิน การเขียนรายงาน การประเมิน การประเมินประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ กระบวนการประเมินแฟ้มสะสมผลงาน วิธีการประเมินเชิงคุณภาพ เป็นต้น (2) แบบตรวจสอบรายการประเมินตามกรอบของโมเดลการประเมิน เช่น โมเดล CIPP โมเดลการประเมินที่เน้นการใช้ผลการประเมิน (utilization-focused evaluation) โมเดลการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ (empowerment evaluation) และ (3) แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบประสิทธิภาพการประเมิน เช่น การประเมินอภิमान (meta evaluation) เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งานวิจัย	แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน
(1) แบบตรวจสอบรายการประเมินตามขั้นตอนการดำเนินงานประเมิน	
Stufflebeam (1999)	แบบตรวจสอบรายการการวางแผนและทำการประเมิน (evaluation plans and operations checklist)
Stufflebeam (2000)	แบบตรวจสอบรายการผู้ดำเนินการประเมิน (personnel evaluations metaevaluation checklist)
Scriven (2000)	แบบตรวจสอบรายการประเมินผลผลิตจากการประเมิน (product evaluation checklist)
Ernest and Kenneth (2000)	แบบตรวจสอบรายการประเมินประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democratic evaluation checklist)
Miron (2001)	แบบตรวจสอบรายการการเขียนรายงานการประเมิน (evaluation report checklist)
Patton (2001)	แบบตรวจสอบรายการประเมินเชิงคุณภาพ (qualitative evaluation checklist)
Stufflebeam (2001)	การทำสัญญาการประเมิน (evaluation contracts checklist)
Scriven (2007)	แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (key evaluation checklist)
สินีนานู ศรีพัฒนพิพัฒน์ (2545)	แบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน
อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล (2554)	แบบตรวจสอบรายการประเมินกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษา ด้วยแฟ้มสะสมงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
(2) แบบตรวจสอบรายการประเมินตามกรอบของโมเดลการประเมิน	
Patton (2013)	แบบตรวจสอบรายการประเมินที่เน้นการใช้ผลการประเมิน (utilization-focused evaluation)

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (ต่อ)

งานวิจัย	แบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน
(2) แบบตรวจสอบรายการประเมินตามกรอบของโมเดลการประเมิน (ต่อ)	
Stufflebeam (2015)	แบบตรวจสอบรายการประเมินโมเดล CIPP
สมพงษ์ บัณฑิต (2548)	แบบตรวจสอบรายการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจเพื่อพัฒนาทักษะการประเมินของครูและนักเรียน
(3) แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบประสิทธิภาพการประเมิน	
Stufflebeam (1999)	แบบตรวจสอบรายการการประเมินอภิมาน (program evaluations metaevaluation Checklist)

ตอนที่ 4 เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

4.1 ความเป็นมาของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC

เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (the Organization for Economic Co-operation and Development / Development Assistance Committee) พัฒนาโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ซึ่งเป็นหน่วยงานชั้นนำในระดับสากลของโลก ที่มีกลุ่มประเทศสมาชิก OECD 38 ประเทศ และกลุ่มประเทศสมาชิก OECD Development Center 55 ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกและมีความร่วมมือกับ OECD ผ่านโครงการ Thailand-OECD Country Programme ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระชับความร่วมมือระหว่าง OECD กับไทยอย่างบูรณาการ ทำให้ไทยสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีของ OECD ซึ่งจะช่วยพัฒนาแนวนโยบายภาครัฐของไทยที่จำเป็นเร่งด่วนต่อการส่งเสริมศักยภาพ พัฒนาขีดความสามารถ และปฏิรูปกฎระเบียบภายในประเทศให้ดียิ่งขึ้น (กระทรวงการต่างประเทศ, 2561) ในปัจจุบันมีโครงการย่อยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ โครงการ Developing Teaching and Learning รับผิดชอบโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และโครงการ Modernizing Education and Skills Development รับผิดชอบโดย สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) (ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (นายกรัฐมนตรี), 2563) สำหรับในส่วนของการติดตามและประเมิน OECD ได้ให้ความร่วมมือประการหนึ่งในการส่งเสริมให้มีการจัดทำรายงานวิเคราะห์นโยบายเพื่อศึกษา/ประเมินนโยบายด้านนั้น ๆ ของประเทศไทย ทั้งนี้การติดตามและประเมินที่ผ่านมา OECD ได้มีการริเริ่มจัดให้มีมาตรฐานโดยให้การสนับสนุนหรือความช่วยเหลือทางวิชาการกับประเทศต่าง ๆ ด้านการพัฒนาติดตามและประเมินผลโครงการ (monitor and evaluation) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 ซึ่งมีหลักการที่ใช้ในการประเมินผลโครงการเรียกว่า DAC Principles for Evaluation of

Development Assistance เพื่อสนับสนุนการประเมินที่สม่ำเสมอและมีคุณภาพสูง เกณฑ์เหล่านี้ให้กรอบเชิงบรรทัดฐานที่ใช้ในการกำหนดคุณค่าของการแทรกแซง (intervention) (นโยบาย กลยุทธ์ โปรแกรม โครงการ หรือกิจกรรม) เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินผลการประเมิน โดยมีเกณฑ์ในการประเมินที่เรียกว่า “เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC” โดยในช่วงแรกประกอบด้วย 5 ด้าน และต่อมาในปี 2021 เพื่อความครอบคลุมในประเด็นของการประเมินจึงปรับเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ประสิทธิภาพ (efficiency) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability) (OECD, 2021) รวมทั้งได้พัฒนาคู่มือการประยุกต์ใช้เกณฑ์ (applying evaluation criteria thoughtfully) (OECD, 2021) ที่แปลถึง 6 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษารัสเซีย ภาษาอารบิก ภาษาสเปน และภาษาดัตช์ สำหรับใช้ในการประเมินโครงการของ OECD ที่ดำเนินการในกลุ่มประเทศสมาชิก

4.2 สาระสำคัญของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC

เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ประสิทธิภาพ (efficiency) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability) (OECD, 2021) สามารถสรุปสาระสำคัญของคำถามและขอบเขตของการประเมิน ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.3 สรุปสาระสำคัญของคำถามการประเมินและขอบเขตของการประเมินเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

เกณฑ์การประเมิน	คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน
ความเกี่ยวข้อง (relevance)	การแทรกแซง ² ทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่	วัตถุประสงค์และการออกแบบการแทรกแซงตอบสนองต่อ (respond to) นโยบายที่มีความสำคัญระดับโลก/ประเทศ ความต้องการผู้รับผลประโยชน์ และสามารถดำเนินการต่อไปหากสถานการณ์เปลี่ยนแปลง
<p>หมายเหตุ: ตอบสนองต่อ หมายความว่า วัตถุประสงค์และการออกแบบของการแทรกแซงตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความเสมอภาค สังคม เศรษฐกิจการเมือง และสภาพความสามารถที่เกิดขึ้น “พันธมิตร/สถาบัน” รวมถึงรัฐบาล (ระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น) องค์กรภาคประชาสังคม หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเงินทุน การดำเนินการ /ดูแลการแทรกแซง การประเมินความเกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกับการดูความแตกต่างและการแลกเปลี่ยนระหว่างลำดับความสำคัญหรือความต้องการที่แตกต่างกัน ต้องมีการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในบริบทเพื่อประเมินขอบเขตที่การแทรกแซงสามารถ (หรือได้รับ) ปรับให้มีความเกี่ยวข้อง</p>		

² การแทรกแซง หมายถึง นโยบาย กลยุทธ์ โปรแกรม โครงการ หรือกิจกรรม

ตารางที่ 2.3 สรุปสาระสำคัญของคำถามการประเมินและขอบเขตของการประเมินเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน
ความสอดคล้อง (coherence)	การแทรกแซงเหมาะสมแค่ไหน	ความเข้ากันได้ของการแทรกแซงกับการแทรกแซงอื่น ๆ ในประเทศ ภาคส่วน หรือสถาบัน
<p>หมายเหตุ: ขอบเขตที่การแทรกแซงอื่น ๆ (โดยเฉพาะนโยบาย) สนับสนุนหรือบ่อนทำลายการแทรกแซงและในทางกลับกัน ซึ่งรวมถึงการเชื่อมโยงกันภายใน (internal coherence) และการเชื่อมโยงกันภายนอก (external coherence) ความสอดคล้องภายในกล่าวถึงการทำงานร่วมกันและการเชื่อมโยงระหว่างการแทรกแซงและการแทรกแซงอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยสถาบัน/รัฐบาลเดียวกัน ตลอดจนความสอดคล้องของการแทรกแซงข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งสถาบัน/รัฐบาลนั้นยึดถือ การเชื่อมโยงกันภายนอกจะพิจารณาความสอดคล้องของการแทรกแซงกับการแทรกแซงของหน่วยงาน/องค์กรอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันส่งเสริม/สนับสนุนให้การแทรกแซงเพิ่มมูลค่า รวมทั้งหลีกเลี่ยงความซ้ำซากในการดำเนินงาน</p>		
เกณฑ์การประเมิน	คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน
ประสิทธิภาพ (efficiency)	ใช้ทรัพยากรได้ดีเพียงใด	การดำเนินการแทรกแซง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต้องมีความเหมาะสมด้วยวิธีทางเศรษฐกิจ (economic) และทันเวลา (timely way)
<p>หมายเหตุ: วิธีทางเศรษฐกิจ หมายถึง การแปลงปัจจัยการผลิต (เงินทุน ความเชี่ยวชาญ ทรัพยากรธรรมชาติ เวลา ฯลฯ) เป็นผลลัพธ์ ผลลัพธ์ และผลกระทบ ด้วยวิธีที่คุ้มค่าที่สุด เมื่อเทียบกับทางเลือกที่เป็นไปได้ในบริบทเดียวกัน และ ทันเวลา หมายถึง ในกรอบเวลาที่ตั้งใจไว้ หรือกรอบเวลาที่ปรับอย่างเหมาะสมตามความต้องการของบริบท (แนวทางหนึ่งของการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน)</p>		
เกณฑ์การประเมิน	คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน
ประสิทธิผล (effectiveness)	การแทรกแซงบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่	ผลลัพธ์ (results) ที่เกิดจากการแทรกแซงสามารถบรรลุ/คาดว่า จะบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทั้งนี้รวมถึงความแตกต่างของผลลัพธ์ระหว่างกลุ่มด้วย
<p>หมายเหตุ: การวิเคราะห์ประสิทธิผล เกี่ยวข้องกับการพิจารณาความสำคัญของวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ คำว่า ประสิทธิภาพในภาพรวมนั้น ยังรวมถึงตัวชี้วัดโดยรวมของการแทรกแซงที่บรรลุตามเกณฑ์ความเกี่ยวข้อง ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน</p>		
เกณฑ์การประเมิน	คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน
ผลกระทบ (impact)	การแทรกแซงทำให้เกิดความแตกต่างอย่างไร	การแทรกแซงได้ก่อให้เกิด/คาดว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงบวกหรือเชิงลบ ทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ
<p>หมายเหตุ: ผลกระทบ หมายถึง ผลกระทบทางการเมือง สังคม สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจของการแทรกแซงในระยะยาวหรือมีขอบเขตนอกเหนือจากตัวชี้วัดในเกณฑ์ประสิทธิภาพที่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดในทันที ทั้งทางตรง/อ้อม ทั้งนี้อาจรวมถึงผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางเพศ และสิ่งแวดล้อม</p>		

ตารางที่ 2.3 สรุปสาระสำคัญของคำถามการประเมินและขอบเขตของการประเมินเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน
ความยั่งยืน (sustainability)	ผลที่คาดหวังสามารถคงอยู่หรือไม่	ผลที่คาดหวังของการแทรกแซงว่าสามารถดำเนินต่อไปหรือมีแนวโน้มที่จะดำเนินต่อไปในอนาคต
<p>หมายเหตุ: ผลที่คาดหวัง หมายถึง การวิเคราะห์/การประเมินความเป็นไปได้ที่จะเกิดผลประโยชน์ที่คาดหวังในการดำเนินการต่อไปในระยะปานกลางและระยะยาว และแนวโน้มที่จะดำเนินการต่อ หมายถึง การตรวจสอบความสามารถทางการเงิน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง ที่จำเป็นต่อการดำเนินการต่อ เพื่อวิเคราะห์ความยืดหยุ่น ความเสี่ยง และความร่วมมือที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการประเมิน</p>		

4.3 ข้อดีของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC

ข้อดีของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC อย่างน้อยประกอบด้วย 2 ประการ ดังนี้

(1) เกณฑ์การประเมินมีความกว้างขวางในมิติการประเมินและสามารถประเมินตัวแทรกแซงได้หลากหลายรูปแบบ รวมทั้งการประเมินสามารถให้สารสนเทศทั้งระบบที่เป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจเชิงบริหารที่มีความครอบคลุมตั้งแต่เริ่มดำเนินงาน (project implementation) จนถึงดำเนินการแล้วเสร็จ (completion and operation) ตลอดจนการดำเนินงานในระยะยาว

(2) เกณฑ์การประเมินได้รับการขับเคลื่อนจาก OECD และถูกใช้อย่างแพร่หลายในกลุ่มประเทศสมาชิก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ทำให้สามารถนำแนวทางการประเมิน/ผลการประเมินนโยบาย กลยุทธ์ โปรแกรม โครงการ หรือกิจกรรม ที่มีลักษณะเดียวกัน/คล้ายกันนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมิน/นำไปใช้เปรียบเทียบเพื่อการพัฒนา/แข่งขันระหว่างประเทศ

4.4 ตัวอย่างงานประเมินทางการศึกษาที่ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

(1) การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559ข) ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมิน 3 วิธี ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ภายใต้กรอบการประเมินตามเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีขอบเขตของการประเมินตามกรอบการประเมินทั้ง 5 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC	ขอบเขตการประเมิน
1. ความเชื่อมโยง	<ul style="list-style-type: none"> ● ความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) กับ นโยบายของรัฐบาล ● ความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) กับ แผน/ยุทธศาสตร์พัฒนาทางการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง

เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC	ขอบเขตการประเมิน
	<ul style="list-style-type: none"> ● ความเชื่อมโยงระหว่างแผน/ยุทธศาสตร์พัฒนาทางการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง กับ แผนปฏิบัติงานรายปีของหน่วยงานส่วนกลาง (ระหว่าง พ.ศ. 2552-2559)
2. ประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการบริหารแผนสู่การปฏิบัติ โดยหน่วยงานส่วนกลางมีการจัดทำและขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ● มีการสร้างกลไกหลักเพื่อขับเคลื่อนที่กำหนดอยู่ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ● มีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)
3. ประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีผลการดำเนินงานตามมาตรการของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ● ผลการประเมินตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)
4. ผลกระทบ	<ul style="list-style-type: none"> ● ผลกระทบของคนไทย ● ผลกระทบต่อสังคมไทย
5. ความยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ● ความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ของหน่วยงานทางการศึกษาที่ผ่านมาในอดีต ● การให้ความสำคัญกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ของหน่วยงานส่วนกลาง

(2) การประเมินโครงการส่งเสริมการศึกษาและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานและองค์กรในประเทศอาร์มีเนีย (United Nations Development Programme (UNDP) in Armenia, 2019) เป็นโครงการภายใต้ความร่วมมือของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศ ที่ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility) ทั้งนี้การประเมินใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ในการประเมินผลลัพธ์ (outcomes) ของโครงการ โดยมีขอบเขตของการประเมินตามกรอบการประเมินทั้ง 5 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC	ขอบเขตการประเมิน
1. ความเชื่อมโยง	<ul style="list-style-type: none"> ● ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการของหน่วยงาน/องค์กรกับวัตถุประสงค์หลัก/การให้ความสำคัญ/การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ
2. ประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ● การดำเนินงานสอดคล้องตามงบประมาณ ทันต่อเวลา และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงาน
3. ประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ● ผลลัพธ์และวัตถุประสงค์ที่คาดหวังของโครงการเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) การส่งเสริมการศึกษา และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายและมีคุณภาพ 2) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมใน ระดับชุมชน/ระดับชาติ 3) ความสามารถในการใช้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับแก้ปัญหา และ 4) การพัฒนาความสามารถด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างและเข้าถึงข้อมูลและความรู้ ด้านการพัฒนานโยบายและกฎหมาย ด้านการจัดการและการนำไปใช้ และด้านการติดตามและประเมินผล
4. ผลกระทบ	<ul style="list-style-type: none"> ● การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
5. ความยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ● ทรัพยากรทางการเงิน (financial resources): การมีแผนและการสนับสนุนทรัพยากรทางการเงิน ● สังคม การเมือง (socio-political): การที่สังคม กฎหมาย และการเมืองเอื้อต่อการเกิดการ ดำเนินงาน ● โครงสร้างสถาบันและการปกครอง (institutional framework and governance): การเพิ่มขีดความสามารถของการดำเนินงานตามความต้องการหลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้น เช่น การอบรมให้ความรู้ เป็นต้น ● สิ่งแวดล้อม (environmental): การดำเนินงานที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

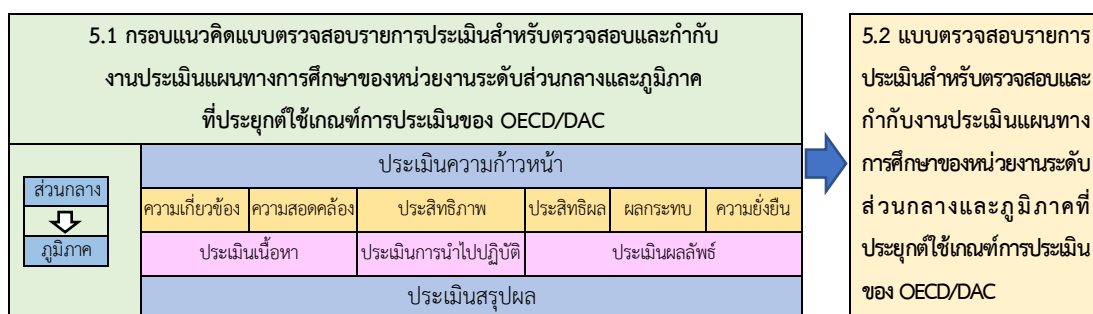
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาสังเคราะห์และสรุปเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ที่เริ่มจากการพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย เป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค ที่เกี่ยวกับการประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ และการประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา ภายใต้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) ความเกี่ยวข้อง (2) ความสอดคล้อง (3) ประสิทธิภาพ (4) ประสิทธิผล (5) ผลกระทบ และ (6) ความยั่งยืน ที่สามารถใช้กับหน่วยงานทั้งในระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า หรือการประเมินสรุปผล

5.2 แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินตนเองของผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน เพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

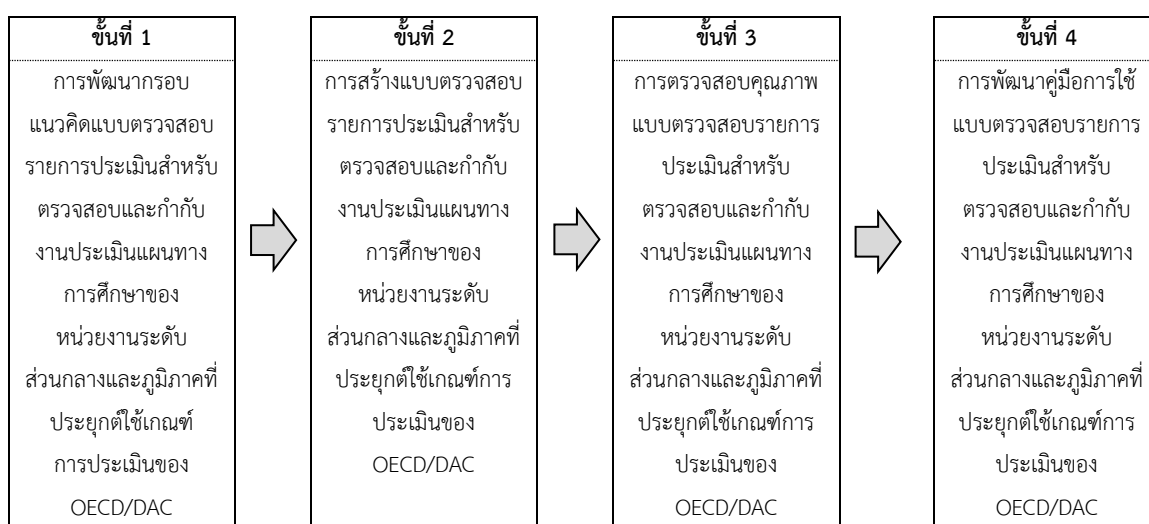

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยกรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย ดังภาพที่ 3.1 และมีขั้นตอนสรุปได้ดังตารางที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย

ตารางที่ 3.1 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 1 การพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC				
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) การประเมินแผนทางการศึกษา 2) เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC 3) โมเดลการประเมิน CIPP และ 4) โมเดลการประเมิน CSE	แบบบันทึกสาระกรอบแนวคิดการประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบันทึกลงเครื่องมือแนวคิดของการประเมิน 2) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงกรอบแนวคิดของการประเมิน 3) สังเคราะห์และกำหนดคำถามขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC 4) กำหนดกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis)	<ul style="list-style-type: none"> คำถาม ขอบเขต และบทบาทการประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย

ตารางที่ 3.1 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 2 การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC				
1) กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย 2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในการประเมิน		1) ศึกษากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในขั้นตอนที่ 1 และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับใช้ในงานประเมิน 2) ยกร่างแบบตรวจสอบรายการประเมิน	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content validity) และสังเคราะห์ข้อมูล	ร่างแบบตรวจสอบรายการประเมินประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ (2) จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบ และ (3) เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพ
ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC				
1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินแผนทางการศึกษาและด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง 2) ผู้ประเมิน จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้ประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง 3) ผู้ประเมินที่ใช้เครื่องมือจากแหล่งข้อมูลในข้อ 2) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้	1) แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมิน 2) ร่างแบบตรวจสอบรายการประเมิน 3) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) เกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน	1) นำเครื่องมือแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดำเนินการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ 2) ตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหาของข้อรายการและความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในข้อ 1 ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) แล้วดำเนินการคัดเลือกค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 3) นำเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนาไปทดลองใช้ประเมินกับโครงการการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยผู้ประเมิน จำนวน 2 ท่าน และผู้วิจัยใช้เครื่องมือ โดยทั้งช่วงเวลาตรวจ 3 เดือน 3) ตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินด้านความเที่ยง 2 วิธี	1) การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา 2) การวิเคราะห์สถิติแคปปา (K _c) เพื่อตรวจสอบความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน	<ul style="list-style-type: none"> • คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ของแบบตรวจสอบรายการประเมิน • คุณภาพด้านความเที่ยงของแบบตรวจสอบรายการประเมิน 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน • ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน

ตารางที่ 3.1 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
		<p>ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) ด้วยการวิเคราะห์สถิติแคปปา (K_c)</p> <p>4) ตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินจากการสัมภาษณ์ผู้ประเมินที่นำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปทดลองใช้ ด้วยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน และสรุปความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุง/พัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน</p>	<p>3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน</p>	
<p>ขั้นที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC</p>				
<p>ผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินแผนทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 4 ท่าน</p>	<p>แบบให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC</p>	<p>1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2) ยกร่างคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินและร่างรายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน</p> <p>3) นำร่างคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินและร่างรายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 4 ท่าน และนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปพัฒนา/ปรับปรุงคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินและรายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินฉบับสมบูรณ์</p>	<p>การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ</p>	<ul style="list-style-type: none"> คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ภาคผนวก ข ในรายงานการวิจัย) รายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค: การประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

สำหรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนของวิธีดำเนินการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ขั้นตอนนี้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แหล่งข้อมูล: เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) การประเมินทางการศึกษา 2) เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC 3) โมเดลการประเมิน CIPP และ 4) โมเดลการประเมิน CSE

เครื่องมือ: แบบบันทึกสาระกรอบแนวคิดการประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง แบบบันทึกสาระกรอบแนวคิดการประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบการประเมิน	โมเดลการประเมิน CIPP	โมเดลการประเมิน CSE	เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC
เนื้อหาของนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ทางการศึกษา (content)	รายละเอียด.....	รายละเอียด.....	รายละเอียด.....

ขั้นตอนการดำเนินงาน: มีรายละเอียด ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) การประเมินแผนทางการศึกษา (2) เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (3) โมเดลการประเมิน CIPP และ (4) โมเดลการประเมิน CSE และบันทึกลงเครื่องมือ

2) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงกรอบแนวคิดของการประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) สังเคราะห์และกำหนดคำถาม ขอบเขต และบทบาทการของการประเมินนโยบายทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

4) วิเคราะห์คำถาม ขอบเขต และบทบาทการประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และกำหนดกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis)

ขั้นที่ 2 การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ขั้นตอนนี้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แหล่งข้อมูล: ประกอบด้วย 1) กรอบแนวคิดตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ 2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในงานประเมิน

ขั้นตอนการดำเนินงาน: มีรายละเอียด ดังนี้

1) ศึกษากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในขั้นตอนที่ 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับใช้ในงานประเมิน

2) ยกร่างแบบตรวจสอบรายการประเมิน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ (2) จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบ และ (3) เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ขั้นตอนนี้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แหล่งข้อมูล: แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) แหล่งข้อมูลในการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบตรวจสอบรายการประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (รายละเอียดดังคณะผู้จัดทำหัวข้อผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการประเมิน) ประกอบด้วย 1.1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการ

ติดตามและประเมินแผนทางการศึกษา ในระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จำนวน 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ มีประสบการณ์ในการติดตามและประเมินแผน ทางการศึกษา อย่างน้อย 5 ปี

1.2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 2 ท่าน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ (1) จบปริญญาเอกด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และ (2) มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินทางการศึกษา

2) แหล่งข้อมูลในการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ 1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) จากผู้ประเมิน จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบงานติดตามและประเมินแผนทางการศึกษา (รายละเอียดดังคณะผู้จัดทำหัวข้อผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการประเมิน) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ประเมิน คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการติดตามและประเมินแผนทางการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน และการตรวจสอบประสิทธิภาพของการประเมิน โดยผู้วิจัยเลือกทดลองใช้กับโครงการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโครงการ ดังนี้

1.1) เป็นโครงการประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ

1.2) มีรายละเอียดเพียงพอในการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนา และ 2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) จากผู้วิจัยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยทั้งช่วงเวลาตรวจ 3 เดือน

3) แหล่งข้อมูลการตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินจากผู้ประเมินที่ใช้เครื่องมือ จากแหล่งข้อมูลในข้อ 2)

เครื่องมือ: จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

1) แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ตัวอย่าง แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ขอบเขตการประเมินความเกี่ยวข้อง (relevance) : แผนทางการศึกษามีเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย สามารถทำให้เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จ และตอบสนองต่อสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งต้องมีการกำหนดมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานที่สามารถทำให้เป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ									
ชื่อรายการสำหรับผู้ประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ (ปรับแก้/เพิ่ม/กรณีไม่เห็นด้วย/ไม่แน่ใจ/กรุณากำหนดข้อรายการใหม่)	ชื่อรายการสำหรับผู้จัดการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ (ปรับแก้/เพิ่ม/กรณีไม่เห็นด้วย/ไม่แน่ใจ/กรุณากำหนดข้อรายการใหม่)
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย			เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	
จุดตรวจสอบย่อยที่ 1.1 เป้าหมาย/ตัวชี้วัด									
(1) ความต้องการจำเป็น									
☐ ระบุตัวชี้วัดความเกี่ยวข้องของความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย					☐ มีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย				

2) ร่างตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

3) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) เกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้ (1) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการประเมิน (2) ประโยชน์ของวิธีการประเมิน และ (3) การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน

ขั้นตอนการดำเนินงาน: มีรายละเอียด ดังนี้

1) นำเครื่องมือแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินแผนทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ดำเนินการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ

2) ตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของข้อรายการและความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญในข้อ 1) ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) แล้วดำเนินการคัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3) นำเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนาไปทดลองใช้ประเมินกับโครงการติดตามและประเมินผลแผนทางการศึกษา โดยตรวจสอบจากเอกสารจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ (1) โครงการวิจัยประเมิน และ (2) รายงานการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้การทดลองใช้แบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่ 1 ผู้ประเมินจำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ กรณีที่ 2 ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้วิจัยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยทั้งสองเวลาตรวจ 3 เดือน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability)

4) ตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินด้านความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) จากคะแนนการประเมินของผู้ประเมิน 1 ซึ่งเป็นผู้วิจัย และผู้ประเมิน 2 และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) จากคะแนนการประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้วิจัยที่ทั้งสองเวลาตรวจ 3 เดือน ด้วยการวิเคราะห์สถิติแคปปา (kappa statistic) (K_c)

5) ตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน จากการสัมภาษณ์ผู้ประเมินที่นำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปทดลองใช้ ด้วยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน และสรุปความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุง/พัฒนาแบบตรวจสอบการประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล: ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
1 คะแนน	แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับขอบเขตของการประเมิน
0 คะแนน	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับขอบเขตของการประเมิน
-1 คะแนน	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับขอบเขตของการประเมิน

สูตรการคำนวณ	$IOC = \frac{\sum R}{N}$
โดยที่ R	คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์พิจารณาดังนี้ความสอดคล้อง (Rovinelli and Hambleton, 1977)

ค่า IOC	เกณฑ์พิจารณา
.00 – .49	ข้อรายการนั้นควรแก้ไขปรับปรุงหรือตัดคำถามข้อนั้นทิ้ง
.50 - 1.00	ข้อรายการนำไปใช้ได้

2) การตรวจสอบความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงของแบบตรวจสอบรายการประเมิน ด้วยการวิเคราะห์สถิติแคปปา (kappa statistic) (K_c) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความสอดคล้อง (Fleiss, Levin and Paik, 2003) ดังนี้

ค่าสถิติแคปปา (K_c)	ระดับความสอดคล้อง
.75 - 1.00	ความสอดคล้องดีมาก
.40 - .74	ความสอดคล้องดี
.00 - .39	ความสอดคล้องต่ำ

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน

ขั้นที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินแผนทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 4 ท่าน (รายละเอียดดังคณะผู้จัดทำในหัวข้อผู้พิจารณารายงานและคู่มือการใช้) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ จบปริญญาเอกด้านการวิจัยการศึกษา หรือ การวัดและประเมินผลการศึกษา หรือ มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนทางการศึกษา อย่างน้อย 5 ปี

เครื่องมือ: แบบให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง และภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ตัวอย่าง แบบให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

เกณฑ์การพิจารณา	ประเด็นข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
1. ความชัดเจนของที่มาและความสำคัญ	
2. ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของการทบทวนวรรณกรรม	
3. ความถูกต้องของระเบียบวิธีการวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย	
4. ผลการพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน	
5. ผลการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมิน	
6. ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมิน	
7. คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน	
8. คุณค่าและประโยชน์ทางการวิจัย	
9. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	

ขั้นตอนการดำเนินงาน: มีรายละเอียด ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) แผนทางการศึกษา (2) การประเมินแผนทางการศึกษา (3) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดทางการศึกษา และ (4) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดภายใต้กรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

2) ยกร่างคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินและจัดทำร่างรายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

3) นำร่างคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินและร่างรายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินแผนทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษาพิจารณา จำนวน 4 ท่าน และนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปพัฒนา/ปรับปรุงคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินและรายงานวิจัยการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ (1) เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (2) เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ (4) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 2 ผลการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อแรกว่าด้วยการพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1.1 คำถาม ขอบเขต บทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ 1.2 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบ

รายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสารเพื่อกำหนดคำถาม ขอบเขต และ บทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้ เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกรอบแนวคิดของการประเมินแผนทางการศึกษา เพื่อให้รายละเอียดสำหรับการกำหนดคำถาม ขอบเขต และบทบาทการประเมินแผนทางการศึกษาที่ ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(1) กรอบการประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1.1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content) (1.2) การประเมินการนำแผนทางการ ศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) และ (1.3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result)

(2) โมเดลการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (2.1) การประเมินบริบท (context evaluation) (2.2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation) (2.3) การประเมินกระบวนการ (process evaluation) (2.4) การประเมินผลผลิต (product evaluation) ทั้งนี้การเลือกโมเดลการประเมิน CIPP เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินที่มีความ กว้างขวางในมิติการประเมิน รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) และการประเมินสรุปผล (summative evaluation)

(3) โมเดลการประเมิน CSE (Center for the Study of Evaluation approach) ของ Alkin ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (3.1) การประเมินความต้องการของระบบ (system assessment) (3.2) การประเมินวางแผนโครงการ (program planning) (3.3) การประเมินการ ดำเนินงานตามแผน (program implementation) (3.4) การประเมินความก้าวหน้า (program improvement) และ (3.5) การประเมินผลลัพธ์ (outcome evaluation) ทั้งนี้การเลือกโมเดลการ ประเมิน CSE เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินที่ให้สารสนเทศทั้งระบบที่เป็นประโยชน์สำหรับการ ตัดสินใจเชิงบริหาร

(4) เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ขององค์การเพื่อความร่วมมือทาง เศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence)

ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability)

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกรอบแนวคิดของการประเมินแผนทางการศึกษา สามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดของการประเมินแผนทางการศึกษา โมเดลการประเมิน CIPP โมเดลการประเมิน CSE และเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ³

กรอบการประเมินแผนทางการศึกษา	โมเดลการประเมิน CIPP	โมเดลการประเมิน CSE	เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC
(1.1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content): เป็นการประเมินที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพบริบท/ปัญหา และการวิเคราะห์แผนทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบท/เพื่อแก้ปัญหา	(2.1) การประเมินบริบท (context evaluation): เป็นการประเมินที่เกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (need) ปัญหา (problem) คุณสมบัตที่มีค่า (assets) และโอกาส (opportunities) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขหนึ่งที่กำหนด ที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโครงการ	(3.1) การประเมินความต้องการของระบบ (system assessment): เป็นการประเมินที่เกี่ยวกับความต้องการของผู้รับผลประโยชน์ ชุมชนและสังคมที่มีต่อสภาพการณ์ปัจจุบันที่สอดคล้องกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของโครงการ	(4.1) ความเกี่ยวข้อง (relevance): เป็นการประเมินที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และการออกแบบการแทรกแซงตอบสนองต่อ (respond to) นโยบายที่มีความสำคัญระดับโลก/ประเทศ ความต้องการผู้รับผลประโยชน์ และสามารถดำเนินการต่อไปหากสถานการณ์เปลี่ยนแปลง
			(4.2) ความสอดคล้อง (coherence): เป็นการประเมินที่เกี่ยวกับความเข้ากันได้ของการแทรกแซงกับการแทรกแซงอื่น ๆ ในประเทศ ภาคส่วน หรือสถาบัน

³ (1) กรอบการประเมินแผนทางการศึกษา สรุปสาระจาก ภูริต วาจาบัณฑิตย์ (2563); Anderson (2006); Deborah (2008); Centers for Disease Disease Control and Prevention (2014) (2) โมเดลการประเมิน CIPP สรุปสาระจาก Stufflebeam and Shinkfield (2007); รัตนะ บัวสนธ์. (2556); ศิริชัย กาญจนวาสี. (2558) (3) โมเดลการประเมิน CSE สรุปสาระจาก Alkin (1969, 1979 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564); คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (มปป.) และ (4) เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC สรุปสาระจาก The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) (2021)

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดของการประเมินแผนทางการศึกษา โมเดลการประเมิน CIPP โมเดลการประเมิน CSE และเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

กรอบการประเมิน แผนทางการศึกษา	โมเดลการประเมิน CIPP	โมเดลการประเมิน CSE	เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC
(1.2) การประเมินการ นำแผนทางการศึกษาไป ปฏิบัติ (implementation): เป็นการประเมินที่ เกี่ยวกับการแปลงแผน ทางการศึกษาเป็นแนว ทางการดำเนินงาน และ ปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมาย และการ ประเมินการปฏิบัติตาม แผนทางการศึกษา	(2.2) การประเมินปัจจัย นำเข้า (input evaluation): เป็นการ ประเมินที่เกี่ยวกับแนว ทางการดำเนินงานของ โครงการต่าง ๆ ที่มี ศักยภาพหรือมีความ เป็นไปได้มากที่สุด ที่ ตอบสนองความต้องการ จำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย	(3.2) การประเมินวางแผน โครงการ (program planning): เป็นการ ประเมินที่เกี่ยวกับความ คาดหวังที่จะบรรลุ เป้าหมาย และผลที่ได้รับ จากการใช้วิธีการดำเนินงาน ต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจ พิจารณาทางเลือกที่ เหมาะสมของโครงการ	(4.3) ประสิทธิภาพ (efficiency): เป็นการ ประเมินที่เกี่ยวกับการ ดำเนินการแทรกแซง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต้องมี ความเหมาะสมด้วยวิธี ทางเศรษฐกิจ (economic) และ ทันเวลา (timely way)
	(2.3) การประเมิน กระบวนการ (process evaluation): เป็นการ ประเมินที่เกี่ยวกับการ ดำเนินงานของโครงการ ตามแผนงานที่กำหนด อย่างมีประสิทธิภาพ	(3.3) การประเมินการ ดำเนินการดำเนินงานตาม แผน (program implementation): เป็นการ ประเมินที่เกี่ยวกับการ ดำเนินงานของโครงการนั้น เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ ได้วางแผนไว้หรือไม่ และผลที่ เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับ สิ่งที่วางแผนไว้ หรือคาดหวัง ไว้เพียงไร	
		(3.4) การประเมิน ความก้าวหน้า (program improvement): เป็นการ ประเมินที่เกี่ยวกับ ความก้าวหน้าของการ ดำเนินงาน เพื่อหาข้อมูล สำหรับนำมาใช้ให้การดำเนิน โครงการบรรลุจุดมุ่งหมาย (ความสำเร็จ/ความล้มเหลว/ ผลกระทบต่อโครงการอื่น)	

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดของการประเมินแผนทางการศึกษา โมเดลการประเมิน CIPP โมเดลการประเมิน CSE และเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

กรอบการประเมิน แผนทางการศึกษา	โมเดลการประเมิน CIPP	โมเดลการประเมิน CSE	เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC
(1.3) การประเมิน ผลลัพธ์แผนทาง การศึกษา (result): เป็น การประเมินเกี่ยวกับ ผลลัพธ์ (outcome) และ ผลกระทบ (impact) ที่ เกิดจากการดำเนินงานตาม แผนทางการศึกษา	(2.4) การประเมินผล ผลิต (product evaluation): เป็นการ ประเมินที่เกี่ยวกับ ประสิทธิผล (effectiveness) ผลกระทบ (impact) ความยั่งยืน (sustainability) และการ ถ่ายทอดขยายผล (transportability) ที่เกิด จากการดำเนินโครงการ	(3.5) การประเมิน ผลลัพธ์ (outcome evaluation): เป็นการ ประเมินเพื่อให้เกิดการ ยอมรับโครงการ (program certification) โดย ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจาก การดำเนินโครงการ เพื่อ ใช้ข้อมูลในการพิจารณา ตัดสินคุณค่าของโครงการ รวมทั้งศักยภาพในการ ดำเนินการต่อไปของ โครงการ	(4.4) ประสิทธิภาพ (effectiveness): เป็นการ ประเมินเกี่ยวกับผลลัพธ์ (results) ที่เกิดจากการ แทรกแซงสามารถบรรลุได้ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทั้งนี้รวมถึงความแตกต่าง ของผลลัพธ์ระหว่างกลุ่มด้วย
			(4.5) ผลกระทบ (impact): เป็นการ ประเมินเกี่ยวกับการ แทรกแซงได้ก่อให้เกิด/ คาดว่าจะก่อให้เกิด ผลกระทบในเชิงบวกหรือ เชิงลบ ทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ ตั้งใจ
			(4.6) ความยั่งยืน (sustainability): เป็น การประเมินเกี่ยวกับผลที่ คาดหวังของการ แทรกแซงว่าสามารถ ดำเนินต่อไปหรือมี แนวโน้มที่จะดำเนินต่อไป ในอนาคต

1.1.2 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ที่ได้จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดการประเมินแผนทางการศึกษาที่ผู้วิจัยศึกษาในชั้นตอนที่ผ่านมา ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เพื่อการติดตามดูแลและตัดสินคุณค่าของแผนทางการศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่ เพื่อให้สารสนเทศสำหรับเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและผู้ปฏิบัติงานนำไปพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา และการประเมินสรุปผล (summative evaluation) เพื่อการตัดสินคุณค่าของแผนทางการศึกษาเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Patton, 2013; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564) โดยให้สารสนเทศสำหรับเป็นข้อมูลแก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจดี เล็ก หรือปรับเปลี่ยน/แก้ไข/พัฒนา หรือขยายผลต่อไป ภายใต้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน	บทบาทการประเมิน	
		ประเมินความก้าวหน้า	ประเมินสรุปผล
1. ความเกี่ยวข้อง (relevance)			
แผนทางการศึกษาทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่	แผนทางการศึกษามีเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย สามารถทำให้เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จ และตอบสนองต่อสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งต้องมีการกำหนดมาตรการ/แนวทางดำเนินงานที่สามารถทำให้เป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ	(1) ความต้องการจำเป็น เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพบริบท นำไปพัฒนา/ปรับปรุงเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษา (2) การพัฒนา/ปรับปรุงมาตรการ/แนวทางดำเนินงานที่ทำให้เป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จบนพื้นฐานของความเป็นไปได้	(1) เชื่อมโยงความเกี่ยวข้องระหว่างเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษากับความต้องการจำเป็นของผู้รับผลประโยชน์ เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ และสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง เพื่อตัดสินความถูกต้องของเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษา (2) เชื่อมโยงความเกี่ยวข้องระหว่างเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษาที่ประเมินบนพื้นฐานของความเป็นไปได้ เพื่อตัดสินความถูกต้องของมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษาที่ประเมิน

ตารางที่ 4.2 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ
ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน	บทบาทการประเมิน	
		ประเมินความก้าวหน้า	ประเมินสรุปผล
2. ความสอดคล้อง (coherence)			
แผนทางการศึกษา เหมาะสมแค่ไหน	ประกอบด้วย (1) ความสอดคล้องภายใน (internal coherence) หมายถึง กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายและข้อตกลงระหว่างประเทศ ที่สนับสนุน/ไม่ทำให้เกิดข้อจำกัดต่อการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษา และ (2) ความสอดคล้องภายนอก (external coherence) หมายถึง แผนทางการศึกษา ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือในการขับเคลื่อนจากชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับหรือมีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ	(1) การสนับสนุน/ข้อจำกัดในการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษาที่เกิดจากกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายของหน่วยงาน/องค์กรต้นสังกัด/ของประเทศ/ข้อตกลงระหว่างประเทศนำไปพัฒนา/ปรับปรุงการขับเคลื่อนให้มีความเป็นไปได้ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการกำหนด/ปรับปรุงกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ (2) การสนับสนุนและความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษาจากชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับ/มีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ นำไปพัฒนา/ปรับปรุงการขับเคลื่อนให้มีความสอดคล้องตามแนวทางความสำเร็จ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการเข้าถึงแหล่งการสนับสนุนและความร่วมมือ	(1) เชื่อมโยงความสอดคล้องระหว่างการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษากับการสนับสนุน/ข้อจำกัดที่เกิดจากกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายของหน่วยงาน/องค์กรต้นสังกัด/ของประเทศ/ข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อตัดสินใจถึงความเหมาะสมของการขับเคลื่อนบนพื้นฐานของข้อจำกัดที่เป็นไปได้ รวมทั้งสะท้อนข้อจำกัดที่เกิดจากกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบาย/ข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นปัญหา / อุปสรรค ที่นำไปสู่ความสำเร็จ (2) เชื่อมโยงความสอดคล้องระหว่างการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษากับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับ/มีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ เพื่อตัดสินใจถึงความเหมาะสมของการขับเคลื่อนที่สามารถดำเนินงานตามแนวทางแห่งความสำเร็จของแหล่งสนับสนุนและความร่วมมือ

ตารางที่ 4.2 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน	บทบาทการประเมิน	
		ประเมินความก้าวหน้า	ประเมินสรุปผล
3. ประสิทธิภาพ (efficiency)			
การบริหาร แผนทาง การศึกษา การปฏิบัติ และการใช้ ทรัพยากร ทาง การศึกษา ดำเนินการ ได้ดีเพียงใด	ประกอบด้วย (1) การบริหารสู่การปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการนำสู่การปฏิบัติ (ความครบถ้วนของกรอบแนวทางการบริหารแผนทางการศึกษา การแปลงแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ และปัจจัยที่สนับสนุน/ส่งผลต่อแผนทางการศึกษา) และการปฏิบัติตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานตามแผนทางการศึกษา และ (2) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (in-cash) และทรัพยากรที่ไม่เป็นตัวเงิน (in-kind) (อาทิ บุคลากร สื่อการสอน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ ความรู้) ที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อจัดการศึกษาตามแผนทางการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย และสามารถดำเนินการแล้วเสร็จทันตามกำหนดเวลา	(1) กระบวนการนำแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ และการปฏิบัติตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา นำไปพัฒนา/ปรับปรุงการบริหารแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ (2) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับจัดการศึกษาตามแผนทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและทันเวลา นำไปพัฒนา/ปรับปรุงการบริหารแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ	(1) ตรวจสอบกระบวนการนำแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ และตรวจสอบระหว่างมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษาที่กำหนดกับการปฏิบัติงานจริง เพื่อตัดสินประสิทธิภาพของการบริหารแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ (2) ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับจัดการศึกษาตามแผนทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและทันเวลา เพื่อนำไปตัดสินประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรรวมทั้งอธิบายปัจจัยที่สนับสนุน/ส่งผลต่อความสำเร็จ/ไม่สำเร็จ
4. ประสิทธิภาพ (effectiveness)			
แผนทางการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่	การบรรลุ/คาดว่าจะบรรลุตามตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ในแผนทางการศึกษา	ผลผลิตและผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ในแผนทางการศึกษาที่บรรลุ/ไม่บรรลุตามที่คาดการณ์/ช่วงเวลาที่กำหนด นำไปพัฒนา/ปรับปรุงมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ตรวจสอบผลผลิตและผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ในแผนทางการศึกษาที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานที่กำหนด เพื่อตัดสินถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนทางการศึกษา

ตารางที่ 4.2 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับ ส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

คำถามการประเมิน	ขอบเขตการประเมิน	บทบาทการประเมิน	
		ประเมินความก้าวหน้า	ประเมินสรุปผล
5. ผลกระทบ (impact)			
แผนทางการศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างอย่างไร	ผลทางบวก/ทางลบ และทางตรง/ทางอ้อม ที่เกิดจากแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย ผลที่คาดหวัง (ผลที่คาดหวังที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายที่ส่งผลกระทบต่อบุคคล/องค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติ) และ ผลที่มีได้คาดหวัง (ผลที่มีได้คาดหวังแต่เกิดกับกลุ่มเป้าหมายและเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย และผลที่เกิดกับกลุ่มผู้ที่มีได้เป็นเป้าหมาย) อาทิ ผลกระทบต่อคน ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบทางการเมือง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ผลกระทบที่คาดหวัง (ผลที่คาดหวังที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย/องค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติ) และผลกระทบที่มีได้คาดหวังแต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกับกลุ่มเป้าหมาย ผลที่มีได้คาดหวังแต่เกิดกับกลุ่มผู้ที่มีได้เป็นเป้าหมาย) ที่เกิดจากการดำเนินงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา นำไปพัฒนา/ปรับปรุงมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลกระทบตามที่คาดหวัง และป้องกันการเกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์	ตรวจสอบผลกระทบที่คาดหวัง (ผลที่มีได้คาดหวังแต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกับกลุ่มเป้าหมาย ผลที่มีได้คาดหวังแต่เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย และผลที่เกิดกับกลุ่มผู้ที่มีได้เป็นเป้าหมาย) เพื่อตัดสินถึงการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างของผลกระทบ รวมทั้งอธิบายถึงผลกระทบที่มีได้คาดหวัง (ผลที่มีได้คาดหวังแต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกับกลุ่มเป้าหมาย ผลที่มีได้คาดหวังแต่เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย และผลที่เกิดกับกลุ่มผู้ที่มีได้เป็นเป้าหมาย)
6. ความยั่งยืน (sustainability)			
การดำเนินงานตามแผนทางการศึกษามีความต่อเนื่องจากที่ผ่านมา และในอนาคต สามารถให้ผลที่คาดว่าจะได้รับหรือไม่	ประกอบด้วย (1) ความยั่งยืนจากที่ผ่านมา หมายถึง ความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์จากแผนทางการศึกษาที่ผ่านมา และ (2) ความยั่งยืนในอนาคต หมายถึง การคาดการณ์ผลที่จะได้รับและมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต	(1) ความต่อเนื่องของนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์จากแผนทางการศึกษาที่ผ่านมา นำไปพัฒนา/ปรับปรุงการส่งเสริม/สนับสนุนกลไกการบริหารแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ (2) ผลที่คาดการณ์ว่าจะได้รับและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ในแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต นำไปพัฒนา/ปรับปรุงการส่งเสริม/สนับสนุนกลไกการบริหารแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ	(1) ความต่อเนื่องของนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ในแผนทางการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อตัดสินถึงการขยายผลการดำเนินงานจากที่ผ่านมา (2) ผลที่คาดการณ์ว่าจะได้รับและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต เพื่อตัดสินความสามารถในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

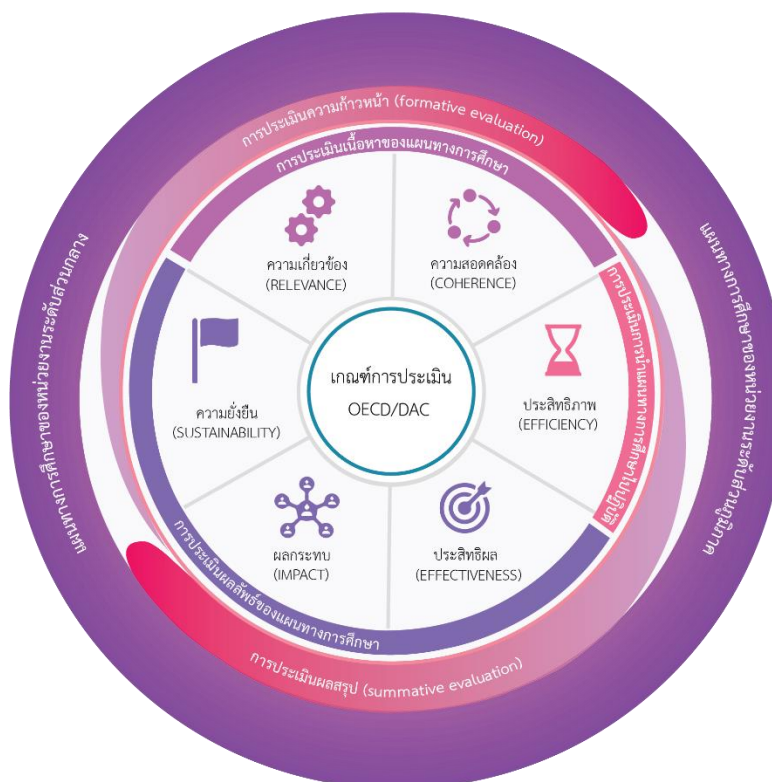
1.2 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมิน แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้จากการวิเคราะห์คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาที่ใช้สำหรับแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน พัฒนาจากขอบเขตการประเมินที่บูรณาการกรอบการประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (2) การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา โมเดลการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam และ โมเดลการประเมิน CSE ของ Alkin ภายใต้กรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) ความเกี่ยวข้อง (relevance) (2) ความสอดคล้อง (coherence) (3) ประสิทธิภาพ (efficiency) (4) ประสิทธิผล (effectiveness) (5) ผลกระทบ (impact) และ (6) ความยั่งยืน (sustainability)

1.2.2 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน คำนึงถึงการนำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปใช้สำหรับให้ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ใช้ประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) หรือ การประเมินสรุปผล (summative evaluation)

ภาพที่ 4.1 แสดงถึงกรอบแนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (2) การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา ภายใต้กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบ และความยั่งยืน ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า หรือ บทบาทของการประเมินสรุปผล

ภาพที่ 4.1 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ตอนที่ 2 ผลการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้อย่างไรก็ตามเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ว่าด้วยการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ที่ได้จากการวิเคราะห์กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย รวมถึงการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ในการประเมิน ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนำแนวคิดในการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินโมเดล CIPP ของ Stufflebeam (2015) มาประยุกต์ใช้เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 2.1 จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ของแบบตรวจสอบรายการประเมิน 2.2 จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมิน

และ 2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ใช้ประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมิน แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เพื่อให้สารสนเทศสำหรับเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและผู้ปฏิบัติงานนำไปพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานของนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ทางการศึกษา หรือ การประเมินสรุปผล (summative evaluation) เพื่อให้สารสนเทศสำหรับเป็นข้อมูลแก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ติมเล็ก หรือปรับเปลี่ยน/แก้ไข/พัฒนา หรือขยายผลต่อไป

ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน หมายถึง บุคลากรภายใน/ภายนอก หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษา และผู้จัดการประเมิน หมายถึง บุคลากรภายในหน่วยงานที่เื้ออำนวยการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษา อาทิ บุคลากรของหน่วยงานผู้ว่าจ้างการดำเนินงานประเมินสำหรับกรณีบุคลากรภายนอกหน่วยงานเป็นผู้ประเมิน หัวหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินงานประเมินสำหรับกรณีบุคลากรภายในหน่วยงานเป็นผู้ประเมิน อย่างไรก็ตามแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนาจะใช้ในการตรวจสอบและกำกับงานประเมินของผู้ดำเนินงานประเมินเฉพาะแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาค โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ประกอบด้วย

(1.1) แผนทางการศึกษาระดับชาติระยะยาว เป็นแผนที่ใช้เวลาในการดำเนินแผน 6 ปีขึ้นไป ทำหน้าที่เป็นกรอบ เป้าหมาย และทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งนี้แผนทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 1. แผนการศึกษาภาพรวมระยะยาวระดับชาติ และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะระยะยาวที่หน่วยงานรับผิดชอบ

(1.2) แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนกลาง เป็นแผนระยะกลางที่ใช้เวลาในการดำเนินแผน 2-5 ปี ของหน่วยงานระดับกระทรวง ระดับกรม และในกำกับของกระทรวง ที่รองรับ/มีความสอดคล้องกับแผนทางการศึกษาระดับชาติ และแผน/นโยบายระดับชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี

ของหน่วยงานส่วนกลาง ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติราชการระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะระยะ 2-5 ปี ที่หน่วยงานรับผิดชอบ

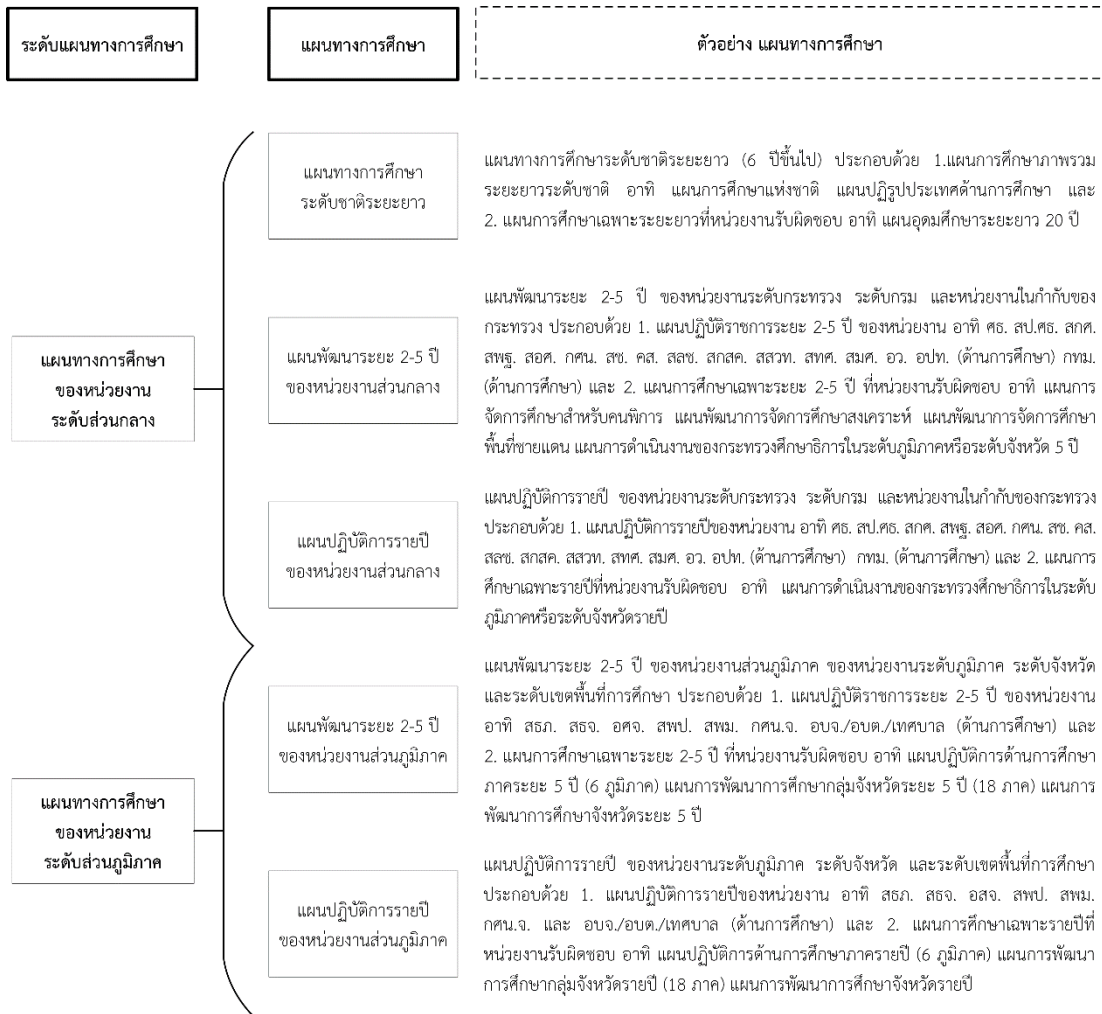
(1.3) แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนกลาง เป็นแผนระยะสั้นรายปีของหน่วยงานระดับกระทรวง ระดับกรม และในกำกับของกระทรวง ที่แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติตามกรอบของแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนกลาง และนโยบาย/จุดเน้นด้านการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลางเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนกลาง ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะรายปีที่หน่วยงานรับผิดชอบ

(2) แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย

(2.1) แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนภูมิภาค เป็นแผนระยะกลางที่ใช้เวลาในการดำเนิน 5 ปี ของหน่วยงานระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ที่รองรับ/มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนกลางเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติราชการระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะระยะ 2-5 ปี ที่หน่วยงานรับผิดชอบ

(2.2) แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนภูมิภาค เป็นแผนระยะสั้นรายปีของหน่วยงานระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ที่แสดงรายละเอียดของการปฏิบัติตามกรอบของแผนพัฒนาระยะ 2-5 ปี ของหน่วยงานส่วนภูมิภาค และแผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนกลางเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทั้งนี้แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 1. แผนปฏิบัติการรายปีของหน่วยงาน และ 2. แผนการศึกษาเฉพาะรายปีที่หน่วยงานรับผิดชอบ

ภาพที่ 4.2 แสดงระดับแผนทางการศึกษาของหน่วยงานที่สามารถนำแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัยไปใช้ แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลาง และ ระดับส่วนภูมิภาค ที่ภายในประกอบด้วยแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ในกำกับของกระทรวง ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งนำเสนอตัวอย่างของแผนทางการศึกษา โดยแผนทางการศึกษาที่นำเสนอเป็นแผนทางการศึกษาที่ผู้ดำเนินงานประเมินสามารถนำแบบตรวจสอบรายการประเมินฉบับนี้ไปใช้สำหรับประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมิน

ภาพที่ 4.2 ระดับแผนทางการศึกษาของหน่วยงานสำหรับแบบตรวจสอบรายการประเมิน⁴

2.2 จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นการประเมินแผนการศึกษา 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา ส่วนที่ 2 การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ และ ส่วนที่ 3 การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา ของ 6 จุดตรวจสอบหลัก ได้แก่ จุดตรวจสอบหลักที่ 1 ความเกี่ยวข้อง จุดตรวจสอบหลักที่ 2 ความสอดคล้อง จุดตรวจสอบหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ จุดตรวจสอบหลักที่ 4 ประสิทธิภาพ จุดตรวจสอบหลักที่ 5 ผลกระทบ และ จุดตรวจสอบหลักที่ 6 ความยั่งยืน ที่ภายในแต่ละจุด

⁴ รายละเอียดชื่อของหน่วยงานสามารถศึกษาได้จากเชิงอรรถของภาพที่ 2.1 ระดับแผนการศึกษา

ตรวจสอบหลัก ประกอบด้วย 2 จุดตรวจสอบย่อย รวมทั้งหมด 12 จุดตรวจสอบย่อย ที่ผู้ดำเนินงานประเมินต้องตรวจสอบตามประเด็นสำคัญที่มีข้อรายการกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมผู้ประเมิน จำนวน 54 ข้อรายการ และ กิจกรรมผู้จัดการประเมิน จำนวน 33 ข้อรายการ โดยสัดส่วนของประเด็นและข้อรายการในแต่ละจุดตรวจสอบสามารถสรุปรายละเอียด ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สรุปรายละเอียดของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

จุดตรวจสอบหลัก/จุดตรวจสอบย่อย/ประเด็น	จำนวนข้อรายการ	
	ผู้ประเมิน	ผู้จัดการประเมิน
ส่วนที่ 1 การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา		
จุดตรวจสอบหลักที่ 1 ความเกี่ยวข้อง	15	7
จุดตรวจสอบย่อยที่ 1.1 เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	12	6
(1) ความต้องการจำเป็น	4	2
(2) เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง	4	2
(3) สภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง	4	2
จุดตรวจสอบย่อยที่ 1.2 มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน	3	1
จุดตรวจสอบหลักที่ 2 ความสอดคล้อง	8	4
จุดตรวจสอบย่อยที่ 2.1 ความสอดคล้องภายใน	4	2
จุดตรวจสอบย่อยที่ 2.2 ความสอดคล้องภายนอก	4	2
ส่วนที่ 2 การประเมินการนำแผนการศึกษาไปปฏิบัติ		
จุดตรวจสอบหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ	11	7
จุดตรวจสอบย่อย 3.1 การบริหารสู่การปฏิบัติ	7	5
(1) กระบวนการนำสู่การปฏิบัติ	4	3
(2) การปฏิบัติตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน	3	2
จุดตรวจสอบย่อย 3.2 การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	4	2
ส่วนที่ 3 การประเมินผลลัพธ์ของแผนการศึกษา		
จุดตรวจสอบหลักที่ 4 ประสิทธิภาพ	6	4
จุดตรวจสอบย่อย 4.1 ผลผลิต	3	2
จุดตรวจสอบย่อย 4.2 ผลลัพธ์	3	2
จุดตรวจสอบหลักที่ 5 ผลกระทบ	7	6
จุดตรวจสอบย่อย 5.1 ผลกระทบ	6	5
(1) ผลกระทบที่คาดหวัง	3	2
(2) ผลกระทบที่มีได้คาดหวัง	3	3
จุดตรวจสอบย่อย 5.2 การเชื่อมโยงแผนที่ผลกระทบ	1	1

ตารางที่ 4.3 สรุปรายละเอียดของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

จุดตรวจสอบหลัก/จุดตรวจสอบย่อย/ประเด็น	จำนวนข้อรายการ	
	ผู้ประเมิน	ผู้จัดการประเมิน
จุดตรวจสอบหลักที่ 6 ความยั่งยืน	7	5
จุดตรวจสอบย่อย 6.1 ความยั่งยืนจากที่ผ่านมา	3	3
จุดตรวจสอบย่อย 6.2 ความยั่งยืนในอนาคต	4	2
แบบตรวจสอบรายการประเมินทั้งฉบับ	54	33

2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

แบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย มีเกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพที่ได้จากการประยุกต์ใช้เกณฑ์การแปลผลและเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) ของกรวิกา ฉินนานนท์ (2556) โดยเกณฑ์การประเมินสามารถแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบย่อย ระดับที่ 2 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบหลัก ระดับที่ 3 เกณฑ์การประเมินผู้ดำเนินงานประเมิน และระดับที่ 4 เกณฑ์การประเมินการดำเนินงานประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 1 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบย่อย

เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบย่อยใช้สำหรับตัดสินการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษาของแต่ละจุดตรวจสอบย่อย จำนวน 12 จุดตรวจสอบ ที่ภายในประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 1 – 3 ประเด็น ที่มีข้อรายการกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย กิจกรรมผู้ประเมิน และกิจกรรมผู้จัดการประเมิน ทั้งนี้การนับประเด็นของจุดตรวจสอบย่อยที่สะท้อนว่าดำเนินการนั้น ข้อรายการภายในประเด็นของจุดตรวจสอบย่อยจะต้องดำเนินการครบทุกข้อรายการ โดยเกณฑ์การประเมินมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 เกณฑ์ระดับที่ 1 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบย่อย

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
ดำเนินการครบทุกประเด็น/ข้อรายการของจุดตรวจสอบย่อย	ผ่านการดำเนินงานในจุดตรวจสอบย่อย
ดำเนินการแต่ไม่ครบทุกประเด็น/ข้อรายการของจุดตรวจสอบย่อย	ไม่ผ่านการดำเนินงานในจุดตรวจสอบย่อย
ไม่ได้ดำเนินการทุกประเด็น/ข้อรายการของจุดตรวจสอบย่อย	

ระดับที่ 2 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบหลัก

เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบหลักใช้สำหรับตัดสินการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษา ของแต่ละจุดตรวจสอบหลัก จำนวน 6 จุดตรวจสอบ ได้แก่ จุดตรวจสอบหลักความเกี่ยวข้อง (relevance) จุดตรวจสอบความสอดคล้อง (coherence) จุดตรวจสอบประสิทธิภาพ (efficiency) จุดตรวจสอบประสิทธิผล (effectiveness) จุดตรวจสอบผลกระทบ (impact) และจุดตรวจสอบความยั่งยืน (sustainability) ของผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย กิจกรรมผู้ประเมิน และกิจกรรมผู้จัดการประเมิน ที่ได้จากผลการประเมินจุดตรวจสอบย่อย โดยเกณฑ์การประเมินมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 เกณฑ์ระดับที่ 2 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบหลัก

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนการประเมิน	ระดับคุณภาพ
ผ่านการดำเนินงาน 2 จุดตรวจสอบย่อย	2 คะแนน	ดี
ผ่านการดำเนินงาน 1 จุดตรวจสอบย่อย	1 คะแนน	พอใช้
ไม่ผ่านการดำเนินงานในทุกจุดตรวจสอบย่อย	0 คะแนน	ปรับปรุง

ระดับที่ 3 เกณฑ์การประเมินผู้ดำเนินงานประเมิน

เกณฑ์การประเมินผู้ดำเนินงานประเมินใช้สำหรับตัดสินการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษาของผู้ประเมินและผู้จัดการประเมิน ที่ได้จากคะแนนการประเมินจุดตรวจสอบหลักตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ทั้ง 6 จุดตรวจสอบ มาคำนวณค่าร้อยละระดับการดำเนินงาน โดยสูตรการคำนวณและเกณฑ์การประเมินมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 เกณฑ์ระดับที่ 3 เกณฑ์การประเมินผู้ดำเนินงานประเมิน

สูตรการคำนวณ	เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
ค่าร้อยละระดับการดำเนินงานประเมิน = $\frac{\text{คะแนนรวม 6 ด้าน}}{6} \times 100$ 12	ร้อยละ 80.00 – 100	ดีมาก
	ร้อยละ 70.00 – 79.99	ดี
	ร้อยละ 50.00 – 69.99	พอใช้
	< ร้อยละ 50.00	ปรับปรุง

ระดับที่ 4 เกณฑ์การประเมินการดำเนินงานประเมิน

เกณฑ์การประเมินการดำเนินงานประเมินใช้สำหรับตัดสินการดำเนินงานการประเมินแผนทางการศึกษา ที่ได้จากผลการประเมินของผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน โดยเกณฑ์การประเมินมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เกณฑ์ระดับที่ 4 เกณฑ์การประเมินการดำเนินงานประเมิน

ผู้ประเมิน \ ผู้จัดการประเมิน	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ดีมาก	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดีมาก
ดี	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้
พอใช้	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ปรับปรุง	พอใช้	พอใช้	ปรับปรุง	ปรับปรุง

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้อยู่เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ว่าด้วยการตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 3.1 คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมิน 3.2 คุณภาพด้านความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ 1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน และ 2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน ของแบบตรวจสอบรายการประเมิน 3.3 ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน และ 3.4 คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้จากการพิจารณาความสอดคล้องของข้อรายการแบบตรวจสอบรายการประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ด้วยเครื่องมือแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC จากผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน

ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ที่ผู้วิจัยคัดเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ≥ 0.50 (Rovinelli & Hambleton, 1977) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงว่าข้อ

รายการนั้นยอมรับได้ในการนำไปใช้ พบว่า ค่า IOC ข้อย่อยการของกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ภายใน 6 จุดตรวจสอบหลัก และ 12 จุดตรวจสอบย่อย ของแบบตรวจสอบรายการประเมิน มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 1.00 โดยผลที่ได้ทุกข้อย่อยการเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนามีความตรงเชิงเนื้อหาที่แสดงถึงความเห็นที่สอดคล้องกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงาน ประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน ของ OECD/DAC มีความครอบคลุมโครงสร้างเนื้อหาในทุกจุดตรวจสอบ และมีปริมาณข้อย่อยการที่เหมาะสม ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นให้คงที่ข้อย่อยการตามกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมินในทุกจุด ตรวจสอบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมผู้ประเมิน จำนวน 54 ข้อย่อยการ และ กิจกรรมผู้จัดการ ประเมิน จำนวน 33 ข้อย่อยการ รายละเอียดดังตารางที่ 4.8 สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนและตัดสิน ระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่ามีความ เหมาะสมทั้ง 4 ระดับ

อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ปรับปรุงข้อย่อยการของแบบตรวจสอบรายการ ประเมิน ดังนี้ 1) ปรับปรุงการใช้ภาษาของข้อย่อยการให้แสดงออกถึงการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ ตนเอง และ 2) ขยายความในบางข้อย่อยการเพื่อให้ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และ ผู้จัดการประเมินที่นำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปใช้ประเมินตนเองเกิดความเข้าใจในการนำ สารสนเทศจากการประเมินไปใช้พัฒนา/ปรับปรุงกระบวนการประเมินแผนทางการศึกษา ตามข้อ รายการที่ยังมิได้ดำเนินการ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นคำอธิบายเพิ่มเติมข้อย่อยการ โดยมีรายละเอียดอยู่ใน คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน ในตอนที่ 2 แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับ ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อย่อยการประเมินกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุด ตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทาง การศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ⁵

จุดตรวจสอบ/ประเด็น/ข้อย่อยการ ของกิจกรรมผู้ประเมิน	IOC	จุดตรวจสอบ/ข้อย่อยการ ของกิจกรรมผู้จัดการประเมิน	IOC
จุดตรวจสอบหลักที่ 1 ความเกี่ยวข้อง (relevance)			
จุดตรวจสอบย่อยที่ 1.1 เป้าหมาย/ตัวชี้วัด			
(1) ความต้องการจำเป็น			
☐ ระบุตัวชี้วัดความเกี่ยวข้องของความต้องการจำเป็น ของกลุ่มเป้าหมาย	0.60	☐ มีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตความ ต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย	0.60

⁵ ข้อย่อยการที่นำเสนอเป็นข้อย่อยการที่ได้รับการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อรายการประเมินกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

จุดตรวจสอบ/ประเด็น/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้ประเมิน	IOC	จุดตรวจสอบ/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้จัดการประเมิน	IOC
☐ ศึกษาและระบุความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย	0.60	☐ ระบุกลุ่มเป้าหมายสำหรับศึกษาความต้องการจำเป็นโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง	0.60
☐ เชื่อมโยงความเกี่ยวข้องระหว่างความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายกับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษา	0.60		
☐ ตรวจสอบระดับความเกี่ยวข้องของความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายกับเกณฑ์การประเมิน	0.60		
(2) เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง			
☐ ระบุตัวชี้วัดความเกี่ยวข้องของเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ	1.00	☐ กำหนดขอบเขตของนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ/ของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/ของหน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ	1.00
☐ ระบุเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติที่จะนำมาเชื่อมโยง	1.00	☐ แนะนำการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเอกสารนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ/ของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษาของหน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ	1.00
☐ เชื่อมโยงความเกี่ยวข้องระหว่างเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษา กับ เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ	1.00		
☐ ตรวจสอบระดับความเกี่ยวข้องของเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานวางแผนทางการศึกษา/หน่วยงานที่รับแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ กับเกณฑ์การประเมิน	1.00		
(3) สภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง			
☐ ระบุตัวชี้วัดความเกี่ยวข้องของสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง	0.80	☐ มีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงที่ส่งผลการจัดการศึกษา	0.80
☐ ศึกษาและระบุสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงที่ส่งผลการจัดการศึกษา	0.80	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิเกี่ยวกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงที่ส่งผลการจัดการศึกษา	0.80
☐ เชื่อมโยงความเกี่ยวข้องระหว่างเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษา กับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลง	0.80		
☐ ตรวจสอบระดับความเกี่ยวข้องของสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงกับเกณฑ์การประเมิน	0.80		

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อรายการประเมินกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

จุดตรวจสอบ/ประเด็น/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้ประเมิน	IOC	จุดตรวจสอบ/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้จัดการประเมิน	IOC
จุดตรวจสอบย่อยที่ 1.2 มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน			
☐ ระบุตัวชี้วัดความเกี่ยวข้องของมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา	0.60		
☐ เชื่อมโยงความเกี่ยวข้องระหว่างวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย/ความคาดหวัง หลักการ/แนวคิด เป้าหมาย/ตัวชี้วัด ปัจจัย/เงื่อนไขความสำเร็จ กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา	0.60	☐ แนะนำการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนทางการศึกษา	0.80
☐ ตรวจสอบระดับความเกี่ยวข้องของมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษากับเกณฑ์การประเมิน	0.60		
จุดตรวจสอบหลักที่ 2 ความสอดคล้อง (coherence)			
จุดตรวจสอบย่อยที่ 2.1 ความสอดคล้องภายใน			
☐ ระบุตัวชี้วัดความสอดคล้องภายในของการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษา	0.80	☐ กำหนดขอบเขตกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	1.00
☐ ระบุกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ที่สนับสนุน/ทำให้เกิดข้อจำกัดต่อแผนทางการศึกษาที่จะนำมาเชื่อมโยง	0.80	☐ แนะนำการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการศึกษา	1.00
☐ เชื่อมโยงความสอดคล้องระหว่างการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษากับการสนับสนุน/ข้อจำกัดที่เกิดจากกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	0.80		
☐ ตรวจสอบระดับความสอดคล้องของการสนับสนุน/ข้อจำกัดที่เกิดจากกฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/นโยบายและข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง กับเกณฑ์การประเมิน	0.80		
จุดตรวจสอบย่อยที่ 2.2 ความสอดคล้องภายนอก			
☐ ระบุตัวชี้วัดภายนอกของการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษา	0.80	☐ กำหนดขอบเขตข้อมูลการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับหรือมีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ	1.00

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อรายการประเมินกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

จุดตรวจสอบ/ประเด็น/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้ประเมิน	IOC	จุดตรวจสอบ/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้จัดการประเมิน	IOC
☐ ศึกษาและระบุข้อมูลการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับหรือมีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จที่จะนำมาเชื่อมโยง	0.80	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับหรือมีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ	1.00
☐ เชื่อมโยงความสอดคล้องระหว่างการขับเคลื่อนแผนทางการศึกษากับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับหรือมีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ	0.80		
☐ ตรวจสอบระดับความสอดคล้องของการสนับสนุนและความร่วมมือของชุมชน/องค์กร/หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนทั้งในระดับพื้นที่/ประเทศ/นานาชาติที่เป็นที่ยอมรับหรือมีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ กับเกณฑ์การประเมิน	0.80		
จุดตรวจสอบหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ (efficiency)			
จุดตรวจสอบย่อยที่ 3.1 การบริหารสู่การปฏิบัติ			
(1) กระบวนการนำสู่การปฏิบัติ			
☐ ระบุตัวชี้วัดความครบถ้วนของกรอบแนวทางการบริหารแผนทางการศึกษาที่ประเมิน และ/หรือตัวชี้วัดความเชื่อมโยงของการแปลงแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ	0.60	☐ กำหนดขอบเขตแผนทางการศึกษาที่จะนำมาใช้ศึกษา	0.80
☐ ระบุแผนทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาตรวจสอบและเชื่อมโยงกับแผนทางการศึกษาที่ประเมินเพื่อศึกษาการแปลงแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ	0.60	☐ แนะนำการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผนทางการศึกษา และ/หรือแผนทางการศึกษาของหน่วยงาน/องค์กรในสังกัด/กำกับ	0.80
☐ ตรวจสอบระดับความครบถ้วนในองค์ประกอบของกรอบแนวทางการบริหารแผนทางการศึกษาที่ประเมิน และ/หรือตรวจสอบระดับความเชื่อมโยงของการแปลงแผนทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ กับเกณฑ์การประเมิน	0.60		
☐ ศึกษาและระบุปัจจัยที่สนับสนุน/ส่งผลกระทบต่อแผนทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ/ไม่สำเร็จ	0.80	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุน/ส่งผลกระทบต่อแผนทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ/ไม่สำเร็จ	0.80

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อรายการประเมินกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

จุดตรวจสอบ/ประเด็น/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้ประเมิน	IOC	จุดตรวจสอบ/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้จัดการประเมิน	IOC
(2) การปฏิบัติตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน			
☐ ระบุตัวชี้วัดการดำเนินงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา	0.80	☐ ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดการดำเนินงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา	0.80
☐ รวบรวมและระบุการดำเนินงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา รวมทั้งโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	0.80	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา รวมทั้งโครงการ/กิจกรรม	1.00
☐ ตรวจสอบระดับการดำเนินงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา รวมทั้งโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ที่กำหนด	0.80		
จุดตรวจสอบย่อยที่ 3.2 ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า			
☐ ระบุตัวชี้วัดความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร	1.00	☐ ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร	1.00
☐ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย	1.00	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับทรัพยากรในการดำเนินงานของแผนทางการศึกษา	1.00
☐ เปรียบเทียบระดับความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรกับเกณฑ์การประเมิน	1.00		
☐ ตรวจสอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานของแผนทางการศึกษากับเกณฑ์การประเมิน	1.00		
จุดตรวจสอบหลักที่ 4 ประสิทธิภาพ (effectiveness)			
จุดตรวจสอบย่อยที่ 4.1 ผลผลิต			
☐ ระบุตัวชี้วัดที่เป็นผลผลิตที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแผนทางการศึกษา	1.00	☐ ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดผลผลิตของวัตถุประสงค์ของแผนทางการศึกษา	1.00
☐ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามตัวชี้วัดผลผลิตของแผนทางการศึกษา	1.00	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษา	1.00
☐ ตรวจสอบผลผลิตตามตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษากับเกณฑ์การประเมิน	1.00		

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อรายการประเมินกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

จุดตรวจสอบ/ประเด็น/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้ประเมิน	IOC	จุดตรวจสอบ/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้จัดการประเมิน	IOC
จุดตรวจสอบย่อยที่ 4.2 ผลลัพธ์			
☐ ระบุตัวชี้วัดที่เป็นผลลัพธ์ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแผนทางการศึกษา	1.00	☐ ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดผลลัพธ์ของวัตถุประสงค์ของแผนทางการศึกษา	1.00
☐ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามตัวชี้วัดผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา	1.00	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดของแผนทางการศึกษา	1.00
☐ ตรวจสอบผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานของแผนทางการศึกษากับเกณฑ์การประเมิน	1.00		
จุดตรวจสอบหลักที่ 5 ผลกระทบ (impact)			
จุดตรวจสอบย่อยที่ 5.1 ผลกระทบ			
(1) ผลกระทบที่คาดหวัง			
☐ ระบุตัวชี้วัดผลกระทบที่คาดหวัง ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติ (ผลที่คาดหวังที่เกิดจากผลลัพธ์)	1.00	☐ ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดผลกระทบที่คาดหวัง ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติ	1.00
☐ รวบรวมและวิเคราะห์ผลกระทบที่คาดหวัง ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติของแผนทางการศึกษา	1.00	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับผลกระทบที่คาดหวังที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายต่อองค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติ	1.00
☐ ตรวจสอบผลกระทบที่คาดหวังที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายของแผนทางการศึกษากับเกณฑ์การประเมิน	1.00		
(2) ผลกระทบที่มีได้คาดหวัง			
☐ ระบุผลกระทบที่มีได้คาดหวังที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติ (ผลที่มีได้คาดหวังแต่เกิดจากผลลัพธ์)	0.80	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับผลกระทบที่ไม่คาดหวังที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย ต่อองค์กร/ชุมชน/ประเทศ/นานาชาติ	0.80
☐ ระบุผลกระทบ (ผลผลิตและผลลัพธ์) ที่มีได้คาดหวังแต่เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย	0.80	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับผลกระทบที่มีได้คาดหวังแต่เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย	0.80
☐ ระบุผลกระทบ (ผลจากกระบวนการ ผลลัพธ์ และผลกระทบ) ที่เกิดกับกลุ่มที่มีได้เป็นเป้าหมาย	0.60	☐ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดกับกลุ่มที่มีได้เป็นเป้าหมาย	0.60

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อรายการประเมินกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

จุดตรวจสอบ/ประเด็น/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้ประเมิน	IOC	จุดตรวจสอบ/ข้อรายการ ของกิจกรรมผู้จัดการประเมิน	IOC
จุดตรวจสอบย่อยที่ 5.2 การเชื่อมโยงแผนที่ผลกระทบ			
☐ เชื่อมโยงแผนที่ผลกระทบ (ระหว่างมาตรการ/การดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ) ของแผนทางการศึกษา	1.00	☐ ตรวจสอบความถูกต้องของการเชื่อมโยงแผนที่ผลกระทบของแผนทางการศึกษา	1.00
จุดตรวจสอบหลักที่ 6 ความยั่งยืน (sustainability)			
จุดตรวจสอบย่อยที่ 6.1 ความยั่งยืนจากที่ผ่านมา			
☐ ระบุตัวชี้วัดความต่อเนื่องจากนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาที่ผ่านมา	0.80	☐ กำหนดขอบเขตแผนทางการศึกษาที่ผ่านมา	0.80
☐ ระบุนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาที่ผ่านมาที่มีการดำเนินการต่อ	0.80	☐ มีส่วนร่วมในการระบุนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาที่ผ่านมาที่ต้องดำเนินการต่อ	0.80
		☐ แนะนำการเข้าถึงแหล่งข้อมูลแผนทางการศึกษาที่ผ่านมา	0.80
☐ ตรวจสอบระดับความต่อเนื่องของนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาที่ประเมิน กับเกณฑ์การประเมิน	0.80		
จุดตรวจสอบย่อยที่ 6.2 ความยั่งยืนในอนาคต			
☐ ระบุตัวชี้วัดการดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต	0.80	☐ ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต	0.80
☐ ระบุผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบตามตัวชี้วัดที่สำคัญ และปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน/ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จมาเป็นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต	0.80		
☐ วิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะได้รับและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต	0.80	☐ ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานตามแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต	0.80
☐ เปรียบเทียบระดับความสามารถในการดำเนินงานตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ของแผนทางการศึกษาต่อไปในอนาคต กับเกณฑ์การประเมิน	0.80		

3.2 คุณภาพด้านความเที่ยงของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้จากการนำเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนาไปทดลองใช้ประเมินกับโครงการการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วในปี 2559 โดยพิจารณาจากเอกสารจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ 1.1) โครงการวิจัยติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) และ 1.2) รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ทั้งนี้การทดลองใช้แบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่ 1 ผู้ประเมินจำนวน 2 ท่านเป็นผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ กรณีที่ 2 ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้วิจัยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยทิ้งช่วงเวลาตรวจ 3 เดือน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินจำนวน 2 ท่าน ได้แก่ ผู้ประเมิน 1 คือผู้วิจัย และผู้ประเมิน 2 คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ติดตามและประเมินแผนทางการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี ด้วยการวิเคราะห์สถิติแคปปา ($kappa$ statistic) (K_c) ตามเกณฑ์ระดับความสอดคล้อง (Fleiss, Levin and Paik, 2003) พบว่า คะแนนจากผู้ประเมิน 1 และ ผู้ประเมิน 2 ของผลการประเมินการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษา ($K_c = 1.00$) และผลการประเมินผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ($K_c = 1.00$ และ 1.00) มีคะแนนสอดคล้องกันในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาจากการให้คะแนนของแต่ละข้อรายการ ใน 6 จุดตรวจสอบหลัก ประกอบด้วย จุดตรวจสอบหลักของผู้ประเมิน พบว่า คะแนนมีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับดีมากและระดับดี โดยจุดตรวจสอบที่มีคะแนนสอดคล้องกันมากที่สุด คือ จุดตรวจสอบความเกี่ยวข้อง จุดตรวจสอบความสอดคล้อง จุดตรวจสอบประสิทธิผล และจุดตรวจสอบความยั่งยืน ($K_c = 1.00, 1.00, 1.00$ และ 1.00) รองลงมา จุดตรวจสอบผลกระทบ และจุดตรวจสอบประสิทธิภาพ ตามลำดับ ($K_c = 0.72$ และ 0.62) และจุดตรวจสอบหลักของผู้จัดการประเมิน พบว่า ทั้ง 6 จุดตรวจสอบหลัก คะแนนมีความสอดคล้องกันระดับดีมาก สำหรับในส่วนของ 12 จุดตรวจสอบย่อย ประกอบด้วย จุดตรวจสอบย่อยของผู้ประเมิน พบว่า คะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง $0.50 - 1.00$ ซึ่งอยู่ในระดับดีมากและดี และจุดตรวจสอบย่อยของผู้จัดการประเมิน พบว่า คะแนนมีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 ทั้ง 12 จุดตรวจสอบย่อย ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินและค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินในการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ⁶

เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน				ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน			
	ผู้ประเมิน		ผู้จัดการประเมิน		ผู้ประเมิน		ผู้จัดการประเมิน	
	ผู้ตรวจ 1	ผู้ตรวจ 2	ผู้ตรวจ 1	ผู้ตรวจ 2	K _c	ความสอดคล้อง	K _c	ความสอดคล้อง
จุดตรวจสอบหลักและจุดตรวจสอบย่อย								
1. ความเกี่ยวข้อง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
1.1 เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
1.2 มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
2. ความสอดคล้อง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
2.1 ความสอดคล้องภายใน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
2.2 ความสอดคล้องภายนอก	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
3. ประสิทธิภาพ	พอใช้	พอใช้	ดี	ดี	0.62	ระดับดี	1.00	ระดับดีมาก
3.1 การบริหารสู่การปฏิบัติ	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
3.2 การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	0.50	ระดับดี	1.00	ระดับดีมาก
4. ประสิทธิภาพ	ดี	ดี	ดี	ดี	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
4.1 ผลผลิต	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
4.2 ผลลัพธ์	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
5. ผลกระทบ	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	0.72	ระดับดี	1.00	ระดับดีมาก
5.1 ผลกระทบ	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	0.68	ระดับดี	1.00	ระดับดีมาก
5.2 การเชื่อมโยงแผนที่ผลกระทบ	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
6. ความยั่งยืน	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
6.1 ความยั่งยืนจากที่ผ่านมา	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
6.2 ความยั่งยืนในอนาคต	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
ผู้ดำเนินงานประเมิน	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
การดำเนินงานประเมิน	ผู้ตรวจ 1		ผู้ตรวจ 2		K _c		ความสอดคล้อง	
	ปรับปรุง		ปรับปรุง		1.00		ระดับดีมาก	

3.2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยทิ้งช่วงเวลาตรวจ 3 เดือน ด้วยการวิเคราะห์สถิติแคปปา (kappa statistic) (K_c) ตามเกณฑ์ระดับความสอดคล้องระดับ (Fleiss Levin and Paik, 2003) พบว่า คะแนนครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 ของผลการประเมินการดำเนินงานประเมิน

⁶ (1) ค่า K_c ของจุดตรวจสอบหลักและจุดตรวจสอบย่อย คำนวณจากคะแนนของแต่ละข้อรายการ ได้แก่ 0 คะแนน หมายถึง ไม่ได้ดำเนินการตามข้อรายการ และ 1 คะแนน หมายถึง ดำเนินการตามข้อรายการ (2) ค่า K_c ของผู้ดำเนินงานประเมิน คำนวณจากคะแนนของแต่ละจุดตรวจสอบหลักตามเกณฑ์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินที่กำหนด และ (3) ค่า K_c ของการดำเนินงานประเมิน คำนวณจากคะแนนผู้ดำเนินงานประเมินตามเกณฑ์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินที่กำหนด

แผนทางการศึกษา ($K_c = 1.00$) และผลการประเมินผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน มีคะแนนสอดคล้องกันในระดับดีมาก ($K_c = 1.00$ และ 1.00) และเมื่อพิจารณาจากการให้คะแนนของแต่ละข้อรายการ ใน 6 จุดตรวจสอบหลัก ประกอบด้วย จุดตรวจสอบหลักของผู้ประเมิน พบว่า คะแนนมีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับดีมากและระดับดี โดยจุดตรวจสอบที่มีคะแนนสอดคล้องกันมากที่สุด คือ จุดตรวจสอบความเกี่ยวข้อง จุดตรวจสอบความสอดคล้อง จุดตรวจสอบประสิทธิผล จุดตรวจสอบผลกระทบ และจุดตรวจสอบความยั่งยืน ($K_c = 1.00, 1.00, 1.00, 1.00$ และ 1.00) รองลงมา จุดตรวจสอบประสิทธิภาพ ($K_c = 0.62$) และจุดตรวจสอบหลักของผู้จัดการประเมิน พบว่า ทั้ง 6 จุดตรวจสอบหลัก คะแนนมีความสอดคล้องกัน ระดับดีมาก สำหรับในส่วนของ 12 จุดตรวจสอบย่อย ประกอบด้วย จุดตรวจสอบย่อยของผู้ประเมิน พบว่า คะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากและดี และจุดตรวจสอบย่อยของผู้จัดการประเมิน พบว่า คะแนนมีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 ทั้ง 12 จุดตรวจสอบย่อย ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก รายละเอียดดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินและค่าความเที่ยงภายในผู้ประเมินในการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ⁷

เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน				ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน			
	ผู้ประเมิน		ผู้จัดการประเมิน		ผู้ประเมิน		ผู้จัดการประเมิน	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	K_c	ความสอดคล้อง	K_c	ความสอดคล้อง
จุดตรวจสอบหลักและจุดตรวจสอบย่อย								
1. ความเกี่ยวข้อง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
1.1 เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
1.2 มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
2. ความสอดคล้อง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
2.1 ความสอดคล้องภายใน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
2.2 ความสอดคล้องภายนอก	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
3. ประสิทธิภาพ	พอใช้	พอใช้	ดี	ดี	0.62	ระดับดี	1.00	ระดับดีมาก
3.1 การบริหารสู่การปฏิบัติ	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
3.2 การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	0.50	ระดับดี	1.00	ระดับดีมาก
4. ประสิทธิภาพ	ดี	ดี	ดี	ดี	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
4.1 ผลผลิต	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
4.2 ผลลัพธ์	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
5. ผลกระทบ	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
5.1 ผลกระทบ	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
5.2 การเชื่อมโยงแผนที่ผลกระทบ	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก

⁷ รายละเอียดดังในเชิงอรรถของตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินและค่าความเที่ยงภายในผู้ประเมินในการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ผลการประเมิน				ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน			
	ผู้ประเมิน		ผู้จัดการประเมิน		ผู้ประเมิน		ผู้จัดการประเมิน	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	K _c	ความสอดคล้อง	K _c	ความสอดคล้อง
6. ความยั่งยืน	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
6.1 ความยั่งยืนจากที่ผ่านมา	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
6.2 ความยั่งยืนในอนาคต	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
ผู้ดำเนินงานประเมิน	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง	1.00	ระดับดีมาก	1.00	ระดับดีมาก
การดำเนินงานประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		K _c		ความสอดคล้อง	
	ปรับปรุง		ปรับปรุง		1.00		ระดับดีมาก	

จากที่กล่าวมาผลการวิเคราะห์คุณภาพด้านความเที่ยงของทั้ง 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน พบว่า คะแนนของจุดตรวจสอบหลักและจุดตรวจสอบย่อยของผู้ดำเนินงานประเมิน (ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน) มีระดับความสอดคล้องของคะแนนผู้ประเมิน 1 และ ผู้ประเมิน 2 และระดับความสอดคล้องของคะแนนครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 ต่างอยู่ในระดับดีมากและระดับดีเช่นกัน จึงแสดงว่า แบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเป็นปรนัยทั้งด้านภาษาของข้อรายการและการตรวจให้คะแนน

3.3 ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประเมินที่นำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปทดลองใช้ ด้วยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน จากการสัมภาษณ์ผู้ทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) **ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการประเมิน** การใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ไม่ยาก ประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากรในการประเมิน และข้อรายการของจุดตรวจสอบมีความชัดเจน

(2) **ประโยชน์ของวิธีการประเมิน** วิธีการประเมินด้วยแบบตรวจสอบรายการประเมินสามารถให้สารสนเทศในการประเมินที่แสดงถึงจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะในการ

พัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษาที่ให้ผลการประเมินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ และสามารถให้สารสนเทศในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

(3) การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผนการประเมินแผนทางการศึกษาที่มีมิติการประเมินที่กว้างขวาง และสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามผู้ประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้วิจัยในการจัดทำคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยให้มีการนำเสนอตัวอย่างของตัวชี้วัดสำหรับประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เนื่องจากเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC มีความกว้างขวางในมิติการประเมิน และเพื่อให้ง่ายต่อการนำสารสนเทศจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุงงานประเมินแผนทางการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดสรรตัวชี้วัด ได้แก่ (1) เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องตามกรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC (2) เป็นตัวชี้วัดที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำข้อมูลที่มีมาคำนวณเองได้ หรือเป็นตัวชี้วัดที่มีหน่วยงานส่วนกลางได้รวบรวมข้อมูลไว้อยู่แล้ว สำหรับการคัดสรรตัวชี้วัดนั้นได้จากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) และตัวชี้วัดจากเอกสารและงานวิจัยเชิงประเมินของสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (2558) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) (2558) สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (2559) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559ก) และชาญ ดันติธรรมถาวร (2562) โดยรายละเอียดนำเสนออยู่ในคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน ในส่วนของภาคผนวก ก ตัวชี้วัดที่คัดสรรสำหรับประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินและผู้ประเมินที่นำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปทดลองใช้ รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณารายงานวิจัยและคู่มือการใช้ ผู้วิจัยนำมาพิจารณาเชิงวิเคราะห์และดำเนินการปรับแก้คู่มือการใช้โดยคำนึงถึงการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นสำคัญซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) เพิ่มคำอธิบายเพิ่มเติมข้อรายการของแบบตรวจสอบรายการประเมิน 2) เพิ่มรายละเอียดตัวอย่างของตัวชี้วัดสำหรับประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ

OECD/DAC 3) เพิ่มรายละเอียดของความหมายและระดับแผนทางการศึกษา 4) ปรับจุดตรวจสอบ
 ย่อยให้แสดงถึงอัตลักษณ์ของเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC 5) อภิปรายถึงข้อจำกัดของงานวิจัย
 และให้ข้อเสนอแนะ 6) เพิ่มคำชี้แจงคู่มือการใช้และผังงานการใช้คู่มือ (flowchart) 7) เพิ่มตัวอย่าง
 การบันทึกข้อมูลการรายงานผลการประเมิน และ 8) จัดลำดับการนำเสนอรายละเอียดของคู่มือให้ง่าย
 ต่อการนำไปใช้

**คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมิน
 แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ
 OECD/DAC** เป็นผลผลิตที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคู่มือสำหรับ
 ให้ผู้ดำเนินงานประเมินที่สนใจนำแบบตรวจรายการประเมินไปใช้ในการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบ
 และกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับ
 จังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า หรือ การประเมิน
 สรุปลผล ที่ครอบคลุมการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย
 (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content) (2) การประเมินการนำแผนทางการศึกษา
 ไปปฏิบัติ (implementation) และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result) ภายใต้
 กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance)
 ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิผล (effectiveness) ผลกระทบ
 (impact) และความยั่งยืน (sustainability) โดยรายละเอียดของคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการ
 ประเมิน ประกอบด้วย คำชี้แจง รายละเอียดเครื่องมือ 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 บทนำ ตอนที่ 2 แบบ
 ตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงาน
 ระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 3 วิธีการให้
 คะแนนและตัดสินคุณภาพผลการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงาน
 ประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมิน
 ของ OECD/DAC ตอนที่ 4 แบบรายงานผลประเมินการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทาง
 การศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC
 และ ภาคผนวก ได้แก่ ภาคผนวก ก ตัวอย่างที่คัดสรรสำหรับประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงาน
 ระดับส่วนกลางและภูมิภาคตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และภาคผนวก ข ตัวอย่าง
 การบันทึกข้อมูลการรายงานผลประเมินการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของ
 หน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ (1) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (2) เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ (4) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

วิธีการดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ **ขั้นที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC** เป็นการวิจัยเอกสาร ด้วยแบบบันทึกสารระบอบแนวคิดการประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย ประกอบด้วย 1.1 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมิน และ 1.2 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน **ขั้นที่ 2 การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC** เป็นการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินตามกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน ประกอบด้วย 2.1 จุดมุ่งหมายของการนำไปใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน 2.2 จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมิน และ 2.3 เกณฑ์การให้คะแนน และตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมิน **ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC** ประกอบด้วย 3.1) การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์

ทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ด้วยแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบตรวจสอบรายการประเมิน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับเนื้อหาสาระในแต่ละจุดตรวจสอบโดยคัดเลือกข้อรายการที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อรายการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 3.2) ตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินด้านความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) จากผู้ประเมิน จำนวน 2 ท่าน และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) จากคะแนนการประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้วิจัยที่ทิ้งช่วงเวลาตรวจ 3 เดือน โดยการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินกับโครงการการติดตามและประเมินผลแผนทางการศึกษา และตรวจสอบคุณภาพด้วยการวิเคราะห์สถิติแคปปา (K_c) และ 3.3) ตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน จากการสัมภาษณ์ผู้ประเมินที่นำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปทดลองใช้ ด้วยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน และสรุปความคิดเห็นเพื่อนำไปพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบการประเมิน และ **ขั้นที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC** เป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินผลแผนทางการศึกษา หรือ ด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 4 ท่าน พิจารณาร่างคู่มือการใช้และร่างรายงานการวิจัย และนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปพัฒนา/ปรับปรุงเป็นคู่มือการใช้และรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

1.1 คำถาม ขอบเขต และบทบาทของการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ภายใต้กรอบแนวคิดสำหรับการประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability)

1.2 กรอบแนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้สำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content) (2) การประเมินการนำแผน

ทางการศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result) ภายใต้กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบ และความยั่งยืน ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) หรือ การประเมินสรุปผล (summative evaluation)

ตอนที่ 2 ผลการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

2.1 จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เพื่อให้ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ใช้ประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า หรือ การประเมินสรุปผล

2.2 จุดตรวจสอบและข้อรายการที่ใช้ในการตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ประกอบด้วย 6 จุดตรวจสอบหลัก ได้แก่ จุดตรวจสอบหลักที่ 1 ความเกี่ยวข้อง จุดตรวจสอบหลักที่ 2 ความสอดคล้อง จุดตรวจสอบหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ จุดตรวจสอบหลักที่ 4 ประสิทธิผล จุดตรวจสอบหลักที่ 5 ผลกระทบ และ จุดตรวจสอบหลักที่ 6 ความยั่งยืน ภายในแต่ละจุดตรวจสอบหลัก ประกอบด้วย 2 จุดตรวจสอบย่อย รวมทั้งหมด 12 จุดตรวจสอบย่อย ที่ผู้ดำเนินงานประเมินต้องตรวจสอบตามประเด็นสำคัญที่มีข้อรายการกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมผู้ประเมิน จำนวน 54 ข้อรายการ และกิจกรรมผู้จัดการประเมิน จำนวน 33 ข้อรายการ

2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบย่อย ระดับที่ 2 เกณฑ์การประเมินจุดตรวจสอบหลัก ระดับที่ 3 เกณฑ์การประเมินผู้ดำเนินงานประเมิน และระดับที่ 4 เกณฑ์การประเมินการดำเนินงานประเมิน

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

3.1 คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ของรายการของกิจกรรมของผู้ดำเนินงานประเมินประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ในทุกจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมิน มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 1.00 โดยผลที่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงถึงแบบตรวจสอบรายการประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนา มีความครอบคลุมโครงสร้างเนื้อหาในทุกจุดตรวจสอบ และมีปริมาณรายการที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่าเกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเหมาะสม

3.2 คุณภาพด้านความเที่ยงของแบบตรวจแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC จากการวิเคราะห์สถิติแคปปา (kappa statistic) (K_c) ของ 2 วิธี ได้แก่ (1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) และ (2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (intra-rater reliability) พบว่า คะแนนของจุดตรวจสอบหลักและจุดตรวจสอบย่อยของผู้ดำเนินงานประเมิน (ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน) มีระดับความสอดคล้องของคะแนนระหว่างผู้ประเมิน (ผู้ประเมิน K_c มีค่าระหว่าง 0.50 - 1.00 และผู้จัดการประเมิน K_c มีค่า 1.00 ทุกจุดตรวจสอบ) และระดับความสอดคล้องของคะแนนภายในผู้ประเมิน (ผู้ประเมิน K_c มีค่าระหว่าง 0.50 - 1.00 และผู้จัดการประเมิน K_c มีค่า 1.00 ทุกจุดตรวจสอบ) ต่างอยู่ในระดับดีมากและระดับดีเช่นกัน จึงแสดงว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเป็นปรนัยทั้งด้านภาษาของรายการและการตรวจให้คะแนน

3.3 ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC พบว่า ผู้ประเมินได้แสดงความคิดเห็นต่อการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน ดังนี้ (1) การใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ไม่ยาก ประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากร และรายการของจุดตรวจสอบมีความชัดเจน (2) วิธีการประเมินด้วยแบบตรวจสอบรายการประเมินสามารถให้สารสนเทศในการประเมินที่แสดงถึงจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานประเมินแผนทางการศึกษาที่ให้ผลการประเมินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ และสามารถให้สารสนเทศในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว และ (3) ผลการประเมินสามารถให้สารสนเทศสำหรับ

พัฒนา/ปรับปรุงงานประเมินแผนทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำไปวางแผนงานประเมินแผนทางการศึกษาให้มีมิติที่กว้างขวางและรอบด้าน

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เป็นผลผลิตที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคู่มือสำหรับให้ผู้ดำเนินงานประเมินนำแบบตรวจรายการประเมินไปใช้ในการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า หรือ การประเมินสรุปผลที่ครอบคลุมการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) การประเมินเนื้อหาของแผนทางการศึกษา (content) (2) การประเมินการนำแผนทางการศึกษาไปปฏิบัติ (implementation) และ (3) การประเมินผลลัพธ์ของแผนทางการศึกษา (result) ภายใต้กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความเกี่ยวข้อง (relevance) ความสอดคล้อง (coherence) ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิผล (effectiveness) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability) โดยรายละเอียดของคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน ประกอบด้วย คำชี้แจง รายละเอียดเครื่องมือ 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 บทนำ ตอนที่ 2 แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 3 วิธีการให้คะแนนและตัดสินคุณภาพผลการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ตอนที่ 4 แบบรายงานผลประเมินการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และ ภาคผนวก ได้แก่ ภาคผนวก ก ตัวชี้วัดที่คัดสรรสำหรับประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC และภาคผนวก ข ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลการรายงานผลประเมินการตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

อภิปรายผล

1. การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC สอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน ของ Stufflebeam (2000); Bichelmeyer (2003); May and Ahmad (2020) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน ขั้นที่ 2 การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมิน เป็นการกำหนดโครงสร้างของแบบตรวจสอบรายการประเมินและยกร่างแบบตรวจสอบรายการประเมิน และขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนา อย่างไรก็ตามการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินในแต่ละขั้นตอนของงานวิจัยจะมีความแตกต่างในเทคนิควิธีการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินที่นอกเหนือจากการดำเนินงานในการวิจัย ได้แก่ การกำหนดกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมิน ตัวอย่าง เช่น การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (needs analysis) (May and Ahmad, 2020) การวิจัยกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ (กรวิกา ฉินนานนท์, 2556) เป็นต้น การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมิน ตัวอย่าง เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi method) (May & Ahmad, 2020) การตรวจสอบคุณภาพแบบตรวจสอบรายการประเมิน ตัวอย่าง เช่น การวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (Standard Error of Measurement: SEM) (อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล, 2554) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (งามพันธุ์ สัยศรี, 2554) การใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (nominal group) เพื่อระดมความคิดของผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินในการพัฒนา/ปรับปรุงเครื่องมือ (May and Ahmad, 2020) เป็นต้น

2. แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

2.1 กรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การพัฒนารอบแนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย เป็นการกำหนดคำถาม ขอบเขต และบทบาทการประเมิน ที่ได้จากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิด

ของการประเมินแผนทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยของ ฐริต วาจาบัณฑิตย์ (2563); Anderson (2006); Deborah (2008); Centers for Disease Disease Control and Prevention (2014) กรอบแนวคิดของโมเดลการประเมิน CIPP ที่สอดคล้องเอกสารและงานวิจัยของ Stufflebeam and Shinkfield (2007); รัตนะ บัวสนธ์ (2556); ศิริชัย กาญจนวาสี (2558) กรอบแนวคิดของโมเดลการประเมิน CSE ที่สอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยของ Alkin (1969, 1979 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564); คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (มปป.) และเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ของ The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) (2021) ในบทบาทของการประเมินความก้าวหน้า และการประเมินสรุปผล ที่สอดคล้องกับคำจำกัดความของบทบาทของการประเมินของ Patton (2013); สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2561); ศิริชัย กาญจนวาสี (2564) และกำหนดกรอบแนวคิดแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาภายใต้กรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC

2.2 จุดมุ่งหมาย จุดตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมาย จุดตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมินของแบบตรวจสอบรายการประเมิน ที่ผู้วิจัยนำแนวคิดการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินโมเดล CIPP ของ Stufflebeam (2015) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินที่ประกอบด้วย ชื่อรายการ (lists) สำหรับตรวจสอบและกำกับกระบวนการประเมินที่สามารถบ่งชี้ให้ผู้ประเมินและผู้จัดการประเมินทราบถึงแนวทางปฏิบัติตลอดการประเมิน ประกอบด้วย (1) จุดมุ่งหมายการนำไปใช้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานประเมินใช้ประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและกำกับกระบวนการทำงานประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล (2554); กรวิกา ฉินนานนท์ (2556) (2) จุดตรวจสอบ ประกอบด้วย 6 จุดตรวจสอบหลัก ตามเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC (The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), 2021) โดยภายในแต่ละจุดตรวจสอบหลัก ประกอบด้วย 2 จุดตรวจสอบย่อย รวมทั้งหมด 12 จุดตรวจสอบย่อย และ (3) เกณฑ์การให้คะแนนและตัดสินระดับคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมิน ที่สอดคล้องกับเกณฑ์การแปลผลและเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubric) ของ กรวิกา ฉินนานนท์ (2556)

อย่างไรก็ตามการกำหนดจุดตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนาจะเน้นเฉพาะการนำไปใช้เพื่อกำกับและติดตามกระบวนการประเมินแผนทางการศึกษาให้มีความครอบคลุมตามกรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC เป็นสำคัญ แต่เพื่อให้งานประเมินเกิด

ประสิทธิภาพสูงสุดผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไว้ว่านอกเหนือจากการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนา ผู้ดำเนินงานประเมินยังคงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญอื่นรวมด้วย อาทิ คุณภาพของเครื่องมือสำหรับใช้ในงานประเมิน การตรวจสอบวิธีและผลการประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกำหนดผู้ใช้ผลการประเมินหลัก (intended user) และสารสนเทศที่ใช้เพื่อรายงานผล การใช้ประโยชน์จากผลการประเมินอย่างมีคุณภาพ

2.3 คุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมิน แผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัย ประกอบด้วย (1) คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความครอบคลุมโครงสร้างเนื้อหาในทุกจุดตรวจสอบ และมีปริมาณข้อรายการที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิกา สุวรรณหิตาทร (2554); อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล (2554); งามพันธุ์ สัยศรี (2554); กรวิกา ฉินนานนท์ (2556) ที่กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของข้อรายการของแบบตรวจสอบรายการประเมินกับโครงสร้างเนื้อหาในทุกจุดตรวจสอบ (2) คุณภาพด้านความเที่ยง 2 วิธี ได้แก่ (2.1) ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater reliability) และ (2.2) ความเที่ยงภายในผู้ประเมิน (Intra-rater reliability) มีการให้คะแนนของจุดตรวจสอบหลักและจุดตรวจสอบย่อยของผู้ดำเนินงานประเมิน (ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน) ของทั้ง 2 วิธี ที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่อยู่ในระดับดีมากและดี แสดงว่า แบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเป็นปรนัยทั้งด้านภาษาของข้อรายการและการตรวจให้คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิกา สุวรรณหิตาทร (2554) ที่แบบตรวจสอบรายการประเมินมีค่าความเที่ยงภายในผู้ประเมินและค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินอยู่ในระดับสูง แสดงถึงความชัดเจนของแบบตรวจสอบรายการประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนที่ผลการประเมินเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งจะทำให้การประเมินมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ (3) ความเหมาะสมของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน ผู้ประเมินได้แสดงความคิดเห็นถึงการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ วิธีการประเมินสามารถให้สารสนเทศที่แสดงถึงจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะ และ ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผน ตรวจสอบ และกำกับงานประเมินให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพงษ์ คล้ายคลึง (2555) ที่นำแบบตรวจสอบรายการประเมินความสำเร็จของการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาไปทดลองใช้ พบว่า แบบตรวจสอบรายการประเมินมีความเหมาะสมของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ วิธีการประเมิน และการใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน

อย่างไรก็ตามการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินในงานวิจัยมีข้อจำกัดของการทดลองใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินเนื่องจากโครงการการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่นำมาทดลองใช้ เป็นโครงการประเมินแผนทางการศึกษาในระดับส่วนกลางที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วซึ่งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายของแบบตรวจสอบรายการประเมินที่ต้องการตรวจสอบและกำกับงานประเมินที่กำลังดำเนินการอยู่ แต่เนื่องด้วยโครงการดังกล่าวเป็นโครงการประเมินระดับมหภาคที่ครอบคลุมการประเมินในทุกมิติทางการศึกษา และผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรงจึงสามารถให้รายละเอียดของข้อมูลในการประเมินที่เพียงพอ อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความเป็นปรนัยของแบบตรวจสอบรายการประเมิน ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินแผนทางการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งกำหนดให้ผู้ประเมินที่มาทดลองใช้เป็นผู้รับผิดชอบแผนทางการศึกษาในระดับส่วนกลาง

2.4 คู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC

การจัดทำคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินผู้วิจัยปรับภาษาของข้อรายการให้แสดงออกถึงการตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเอง และเพิ่มหมายเหตุคำอธิบายขยายความในบางข้อรายการเพื่อให้ผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน สามารถนำไปพัฒนา/ปรับปรุงงานประเมินแผนทางการศึกษา รวมทั้งนำเสนอตัวอย่างของตัวชี้วัดสำหรับประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคตามกรอบเกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC เพื่อใช้เป็นตัวช่วยในการวางแผนและพัฒนา/ปรับปรุงงานประเมินแผนทางการศึกษา นอกจากนี้จากการศึกษาแบบตรวจสอบรายการประเมินโมเดล CIPP ของ Stufflebeam (2015) มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ (1) การประเมินในแต่ละจุดตรวจสอบหลักสามารถนำมาใช้อย่างเลือกสรรตามประเด็นที่ต้องการประเมิน หรือ พร้อมกัน และ (2) การกำหนดจุดตรวจสอบที่เกี่ยวกับข้อตกลงและสัญญาการประเมิน งบประมาณในการประเมิน การประเมินอภิมาน (meta evaluation) การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการประเมิน และรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมิน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้

(1.1) ผลการวิจัยพบว่าผู้ประเมินสามารถนำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปใช้ตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผนทางการศึกษา และได้สารสนเทศในการพัฒนา/ปรับปรุงงานประเมิน ซึ่ง

เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาตนเอง ดังนั้นผู้ดำเนินงานประเมิน ประกอบด้วย ผู้ประเมิน และผู้จัดการประเมิน ของแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา จึงควรมำคู่มือการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ไปขยายผลหรือใช้ในวงกว้าง

(1.2) การประเมินในแต่ละจุดตรวจสอบหลักของแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ผู้ดำเนินงานประเมินสามารถนำมาใช้ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (ตามลำดับของจุดตรวจสอบหลักที่ 1 – 6) หรือ พร้อมกัน

(1.3) แบบตรวจสอบรายการประเมินที่พัฒนาจะเน้นเฉพาะการนำไปใช้เพื่อกำกับและติดตามกระบวนการประเมินแผนทางการศึกษาให้มีความครอบคลุมตามกรอบของเกณฑ์การประเมิน OECD/DAC เป็นสำคัญ แต่เพื่อให้งานประเมินเกิดประสิทธิภาพสูงสุดผู้ดำเนินงานประเมินยังคงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญอื่นควบคู่ไปกับการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมิน อาทิ คุณภาพของเครื่องมือสำหรับใช้ในงานประเมิน การตรวจสอบวิธีและผลการประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกำหนดผู้ใช้ผลการประเมินหลัก (intended user) และสารสนเทศที่ใช้เพื่อรายงานผลการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินอย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ควรนำแบบตรวจสอบรายการประเมินไปทดลองใช้กับสถานการณ์จริงในการประเมินแผนทางการศึกษาระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในคุณภาพของการตรวจสอบและกำกับการประเมินแผนทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น การวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (Standard Error of Measurement: SEM) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง การใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (nominal group) เพื่อระดมความคิดของผู้ใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินในการพัฒนา/ปรับปรุงเครื่องมือ เป็นต้น

2.2 แบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับการประเมินแผนทางการศึกษาของหน่วยงานระดับส่วนกลางและภูมิภาคที่ประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD/DAC ควรพัฒนาจุดตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้ที่ต้องการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินสามารถเลือกตรวจสอบได้ตามความเหมาะสมกับสภาพบริบทของงานประเมินที่ดำเนินการ เช่น จุดตรวจสอบ

ข้อตกลงและสัญญาการประเมิน จุดตรวจสอบงบประมาณในการประเมิน จุดตรวจสอบการประเมิน
อธิमान จุดตรวจสอบการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการประเมิน จุดตรวจสอบรายงานการ
สังเคราะห์ผลการประเมิน เป็นต้น

2.3 การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินสำหรับตรวจสอบและกำกับงานประเมินแผน
ทางการศึกษาควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินในระดับสถานศึกษาเนื่องจากเป็น
หน่วยงานในระดับปฏิบัติที่จัดการศึกษาให้กับผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรงของการจัด
การศึกษา รวมทั้งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งจำนวนและบริบท

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรวิกา ฉินนานนท์. (2556). การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน สำหรับประเมินหลักสูตรสถานศึกษา (ปริญญาานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2561). การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MoU) เกี่ยวกับโครงการ Country Programme ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) วันที่ 31 พฤษภาคม 2561 ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส (ออนไลน์). <https://mfa.go.th/th/content/5d5bd15715e39c306002|448e?cate=5d5bcb4e15e39c3060006843>
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ. (มปป.) รูปแบบการประเมิน (ออนไลน์). https://home.kku.ac.th/sompo_pu/spweb/evaluation/evaluation-model.pdf
- งามพันธุ์ สัยศรี. (2554). การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินทักษะการจัดการเวลา และเทคนิคการจัดการเวลาสำหรับนักเรียน (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล หนิมพานิช. (2554). การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มุมมองในทัศนะทางรัฐศาสตร์ การเมือง และรัฐประศาสนศาสตร์การบริหาร และกรณีศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญ ตันติธรรมถาวร. (2562). ชุดข้อมูลและวิธีการคำนวณตัวชี้วัดผลการพัฒนาการศึกษา (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพมหานคร: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ทองอิน วงศ์โสธร และ กล้า ทองขาว. (2563). “หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กร นโยบาย แผนงาน และโครงการ”, ใน **ประมวลสาระชุดวิชา การประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ และองค์กร หน่วย 1-7**, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (นายกรัฐมนตรี) (2563, 3 มีนาคม) ความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ Strategic Co-ordination and Monitoring ภายใต้ Country Programme ระหว่างไทยกับ OECD. RYTR (ระบบออนไลน์). <https://www.ryt9.com/s/cabt/3101954>

- ปิยพงษ์ คล้ายคลึง. (2555). การพัฒนาทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินความสำเร็จของการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยใช้วิธีอุปนัยและนิรนัย (ปริญญานิพนธ์ดุขฎิบัณติต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริต วาจาบัณติต. (2563). การพัฒนาระบบประเมินแบบผสมวิธีสำหรับประเมินนโยบายการจัดการศึกษา: กรณีประเมินนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ปริญญานิพนธ์ดุขฎิบัณติต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยรี อนุมานราชชน. (2556). นโยบายสาธารณะ. ชลบุรี: สำนักพิมพ์เอ็กเปอร์เน็ท.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(2). 7-24.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2558). โมเดล CIPP ที่เปลี่ยนไป: ความหมาย ความสำคัญ และการพัฒนา. สารสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2 (1). 3-10.
- _____. (2564). ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ ปั้นหุ่น. (2548). การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการแบบเสริมพลังอำนาจเพื่อพัฒนาทักษะการประเมินของครูและนักเรียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณติต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (2559). รายงานคู่มือมาตรฐานด้านการจัดระบบการจราจร เรื่อง การติดตามและประเมินโครงการ (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร.
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2558). รายงานการประเมินผลโครงการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานจากผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อการบริหารหนี้สาธารณะอย่างยั่งยืน (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน). (2558). รายงานการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและ ปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเจ็ยฮั่ว.
- _____. (2561). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมิน การวิจัย และการประกันคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). **โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)** (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2559ก). **รายงานการออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- _____. (2559ข). **รายงานการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)** (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2561). **การจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัดตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2564). **ดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย พ.ศ. 2563.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด.
- _____. (2565). **แนวทางการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในการสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ. การประชุมเชิงปฏิบัติการการทบทวนการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 รายหมวด และลักษณะสำคัญขององค์การ** (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2565). **รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2565.** กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สินีนานู ศรีพัฒนนะพิพัฒน์. (2545). **การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในโรงเรียน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อรรถพล ศรีไพจิตรวรกุล. (2554). **การพัฒนาแบบตรวจสอบกระบวนการประเมินผู้เรียนระดับ ประถมศึกษาด้วยแฟ้มสะสมงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอมิกา สุวรรณหิตาทร. (2554). **การพัฒนาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูระดับชั้นมัธยมศึกษา** (ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Anderson, J. E. (2006). **Public Policymaking.** New York: Houghton Mifflin.

Bichelmeyer, B. A. (2003). **Checklist for formatting checklists** (Online). <https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/formattingchecklist.pdf>

- Centers for Disease Disease Control and Prevention (CDC), Office of the Associate Director for Policy. (2014). **Step by Step – Evaluating Violence and Injury Prevention Policies** (Online) . https://cdn.ymaws.com/www.safestates.org/resource/resmgr/evaluation_resources_webpage/CDC_Policy_Evaluation_Briefs.pdf
- Deborah, L. R. (2008). **Basic Terminology and Frameworks For monitoring and evaluation. The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS)** [Online]. https://www.unaids.org/sites/default/files/sub_landing/files/7_1-Basic-Terminology-and-Frameworks-MEF.pdf
- Ernest R. House & Kenneth R. Howe (2000). **Deliberative Democratic Evaluation Checklist** (Online) . <https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2018/DD-eval-House%26Howe.pdf>
- Fleiss, J. L., Levin, B. and Paik, M. C. (2003). **Statistical Methods for Rater and Proportion**. Third Edition. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- May, Y. S., and Ahmad, N. A. (2020). Design and Development of Dyscalculia Checklist Instrument. **International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development**, 9(2), 170–178.
- Miron, G. (2001). **Evaluation Report Checklist** (Online) . <https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2018/eval-report-miron.pdf>
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). **How Can Governments Leverage Policy Evaluation to Improve Evidence Informed Policy Making ? : Highlights from an OECD comparative study 2020** (Online). <https://www.oecd.org/gov/policy-evaluation-comparative-study-highlights.pdf>
- _____. (2021). **Applying Evaluation Criteria Thoughtfully** (Online) . OECD Paris. <https://doi.org/10.1787/543e84ed-en>.
- Patton, M. Q. (2001). **Qualitative Evaluation Checklist** (Online) . <https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2018/qual-eval-patton.pdf>
- _____. (2013). **Utilization-focused evaluation (u-fe) checklist** (Online). The EC Evaluation Center: <http://www.wmich.edu>

- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the Use Content Specialists in the Assessment of Criterion Reference Test Item Validity. **Dutch Journal of Educational Research**, 2, 49-70.
- Scriven, M. (1991). **Evaluation Thesaurus**. 4 th. London: Sage Publications
- _____. (2000). **Product Evaluation Checklist** (Online). <https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/productevaluation.pdf>
- _____. (2007). **Key Evaluation Checklist** (Online). http://michaelscriven.info/images/KEC_7.25.2013.pdf
- Stufflebeam, D. L. (1999). **Evaluation Plans and Operations Checklist** (Online). https://www.betterevaluation.org/sites/default/files/plans_operations1.pdf
- _____. (1999). **Program Evaluations Metaevaluation Checklist** (Online). https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/program_metaeval_short.pdf
- _____. (2000). **Personnel Evaluations Metaevaluation Checklist** (Online). https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/personnel_metaeval.pdf
- _____. (2001). **Evaluation Contracts Checklist** (Online). <https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2018/eval-contracts-stufflebeam.pdf>
- _____. (2015). **CIPP Evaluation Model Checklist: A Tool for Applying the CIPP Model to Assess Projects and Programs** (Online). <http://rszarf.ips.uw.edu.pl/ewalps/dzienne/cipp-model-stufflebeam2015.pdf>
- _____. (2000). **The checklist development checklist (CDC)** (Online). https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/guidelines_cdc.pdf
- Stufflebeam, D. L. and Shinkfield, A. J. (2007). **Evaluation Theory, Models, and Applications**. USA: Jossey-Bass A wiley imprint.
- United Nations Development Programme (UNDP) in Armenia. (2019). *Terminal Evaluation Report UNDP Armenia "Generate global environmental benefits through environmental education and raising awareness of stakeholders" (EEP Project)* (Online). <https://erc.undp.org/evaluation/evaluations/detail/8401>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อรรถพล	สังขวาสี	เลขาธิการสภาการศึกษา (1 ต.ค. 2564 - 30 ก.ย. 2565)
ดร.สุเทพ	แก่งสันเทียะ	เลขาธิการสภาการศึกษา (1 ต.ค. 2565 - ปัจจุบัน)
ดร.สวัสดิ์	ภู่ทอง	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายธนู	ขวัญเดช	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางศิริพร	ศรีพันธุ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ดร.ภูมิพัทธ์	เรืองแหล่	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
นางอำภา	พรหมวาทย์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบตรวจสอบรายการประเมิน

นายชาญ	ตันติธรรมถาวร	อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
ดร.อภิเชษฐ์	ฉิมพลีสวรรค์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42
ดร.สุรรัตน์	โตเชียว	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.จุฬา ธรรมชาติ	อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.โรสนี จริยะมาการ	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
นางสาวสุธิดา	ภักดีบุญ	ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานสถาบันการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้พิจารณารายงานวิจัยและคู่มือการใช้

รองศาสตราจารย์	ดร.ประวิต เอราวรรมณ์	เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ดร.วิเชียร	เกตุสิงห์	อดีตรองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ดร.จุฬา ธรรมชาติ	อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
นางสาวกิงกาญจน์	เมฆา	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
ผู้วิจัย	เขียนรายงาน และบรรณาธิการ	
ดร.ภูริต	วาจาบัณฑิตย์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ออกแบบปกและภาพประกอบ

นายวรจักร จงศักดิ์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกิงกาญจน์ เมฆา

นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์

นางสาวทัศนีย์ ชุ่มชื่นดี

นางสาวกนกวรรณ ศรีลาเลิศ

ดร.ภูริต วาจาบัณฑิตย์

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

นายวรจักร จงศักดิ์

นายธนกฤต ศรีกิตติพงษ์

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นักวิชาการศึกษานานาชาติ

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ

นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ

นักวิชาการศึกษานานาชาติ

นักวิชาการศึกษานานาชาติ

นักวิชาการศึกษานานาชาติ

นักวิชาการศึกษานานาชาติ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 7915
www.onec.go.th

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 5/2566
ISBN: 978-616-270-414-7

